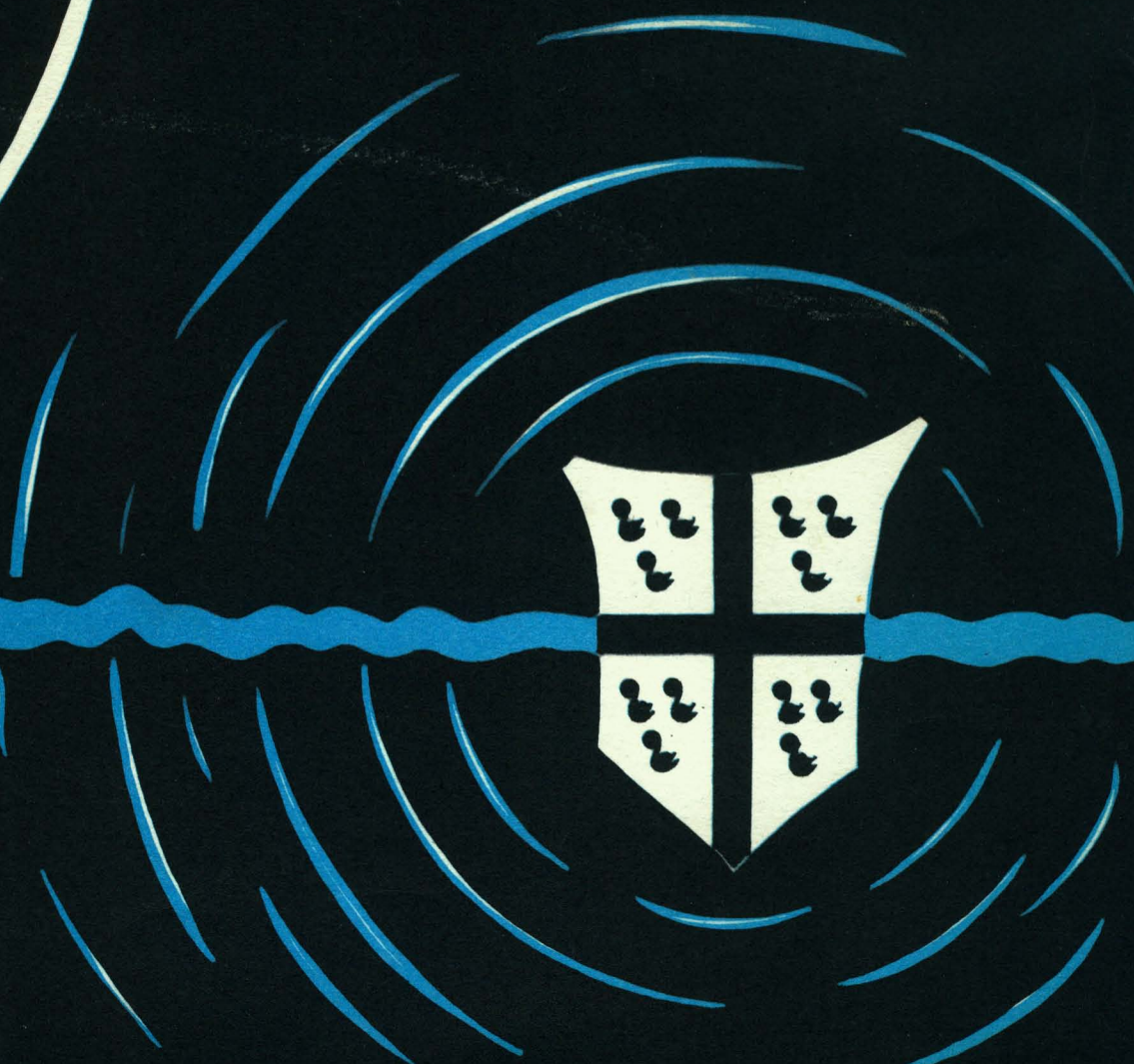

HEEMKUNDIGE PERIODIEK VOOR IZEGEM EN OMLIGGENDE

Ten Mandere

INHOUD

1	ST.-PIETERSKERK - EMELGEM (Deel 3)	<i>R. Herman</i>	3
2	ILLUSTRATIE: ST.-PIETERSKERK - EMELGEM		4 bis
3	PETER BENOITKRING	<i>M. Timperman en J. Vanderschaeve</i>	12
4	ILLUSTRATIE: PETER BENOITKRING		12 bis
5	EERSTE LUCHTBOMBARDEMENT TE IZEGEM	<i>J. Bourgeois</i>	25
6	ILLUSTRATIE: EERSTE LUCHTBOMBARDEMENT (1914-18)		26 bis
7	ILLUSTRATIE: SECTIE B IN 1805		27 bis
8	VOLKSTELLING 1805 - SECTIE B ZANTEND IN 'N OUD REGISTER	<i>J. Bourgeois</i>	28
9	ACTUEELTJES: 10	<i>A. Vandromme</i>	32
10	HEER ROBERT HOLVOET	<i>R. Verholle</i>	34
11	ILLUSTRATIE: HULDIGING ROBERT HOLVOET		34 bis
12	ILLUSTRATIE: ACTUEELTJES		35 bis
13	KRINGLEVEN	<i>R. Leroy</i>	35
14	ILLUSTRATIE: ROESELARESTRAAT VROEGER EN NU		36 bis

BESTUUR :

Voorzitter	: Verholle R. Inspecteur L.O.	Heyestraat 21
Ondervoorzitter	: Bourgeois Jozef	Marktstraat 29
Secretaris	: Leroy Robert	Boomforeeststraat 45
Penningsmeester	: Deprez Alberic "Bank van Roeselare"	Marktstraat 32
Archivaris	: Demeurisse André	Ter Wallenstraat 1
Secretariaat	: Stadhuis	Koornmarkt
Redactie	: Vandromme Antoon	Blauwhuisstraat 54

LET WEL :

- De redactie vraagt te bezorgen aan bovenvermeld adres :
 1. Bijdragen over diverse onderwerpen die handelen over Izegem.
 2. Foto's of andere illustratie over "Izegem in Wereldoorlog I" opdat ze die in bruikleen zouden willen geven.
 3. Foto's over "oude zichten van Izegem" of over "Izegemse beroepen" (mensen aan 't werk).
- Het archief
 1. is open voor iedereen.
 2. De toegang wordt verleend na aanvraag gericht op het secretariaat - Stadhuis, (1ste verdieping) Koornmarkt, Izegem.
- De bibliotheek van "Ten Mandere"
 1. is gratis toegankelijk voor alle leden van "Ten Mandere"
 2. boeken kunnen in bruikleen ontvangen worden. Aan te vragen aan de archivaris (adres : hierboven vermeld).
- ALLE OUDE GESCHRIFTEN, BOEKEN, FOTO'S, KAARTEN, E.A. BETREFFENDE IZEGEM, WORDEN STEEDS MET DANK AANVAARD BIJ ALLE LEDEN VAN HET BESTUUR.

HOE WORD IK LID ?

- U schrijft 100 F (honderd frank) over op P.R. 95.76 van de Bank van Roeselare te Izegem, met vermelding : Voor "Ten Mandere" (+ Jaargang vermelden).
- of U schrijft 100 F (honderd frank) over op nr 403287 persoonlijke rekening van de heer Alberic DEPRez, Marktstraat 32 Izegem, met vermelding voor "Ten Mandere" (+ Jaargang vermelden).
- of U gaat persoonlijk betalen bij de heer Deprez Alberic, in de Bank van Roeselare, Marktstraat 32.

JAARGANGEN :

Jaargang I	1961	Uitgeput
Jaargang II	1962	100 F
Jaargang III	1963	100 F
Jaargang IV	1964	100 F
Jaargang V	1965	100 F
Jaargang VI	1966	100 F

ST.-PIETERSKERK (3) (x)

X

JACOBUS IGNATIUS STAESSEN

S . T . L

Geboren te Yper op St.-Maertens parochie den 8 january 1733, pastor van Emelghem benoemd in den ouderdom van 28 jaer, den 25 february 1761.

't Was in 't eerste van zynen tyd dat de klokke van Emelghem, van welke men daer hedendaegs nog gebruik maekt, verzwaaerd werd.

"De groote Kloecke van Emelghem ten jaere 1761 vergooten - d'oude groote Kloecke weght brughs gewichte 1373 ponden. De nieuwe weght 1532 ook brughs gewicht".

Haar opschrift, uit voorzienigheid vermeldende dat zy ten koste der kerke hergoten is en dus aan deselve toebehoort, luidt als volgt :

"Salvatori mundi sub serenissimo principe Emelghemniensi et Rde Dno ac magistro Jacobi Agnatio Staessen, S.T.L. et pastore de Emelghem. Dno Joh Baptista Verhulst pretore, Josepho Loncke, Petro de Laere, Guillelmo Baes, Philippo Castelein, Francisco Van Outryve, Jac. Verstraete nec non Martino Vermeersch scabino bonorum ecclesiae et mensae pauperum administratoribus refusa sumptibus ecclesiae."

Georgius DU MERY me fecit Brugis 1761.

Het opschrift der klokke Salvatori Mundi etc. schynt te stryden met het volgende extract in het doopregister 1762 :

"Duodecime Januarii 1762 ex commissione Rdi Admo d Domini Decani Tiletani benedixi magnam campanam in honorem bb apostolorum petri et pauli patrini fuerunt Petrus de Laere et Caecilia Van Compernelle, Franciscus Van Outryve et Resa Van Scoebeke, Philippus Castelein et Barbara Theresia Vanneste, Martinus Vermeersch ac Judo-ca Gruwaert.
Datum in Emelghem hac 12 Januarii 1762.

Jacobus Ign. Staessen S.T.L.
et Pastor in Emelghem.

Pastoor Verstraete zegt niets over de tijd van de Franse Revolutie. Werd de geestelijkheid van Emelghem wellicht niet lastig gevallen of opgejaagd? De veel omstreden eed werd door menig geestelijke, en dit in het Kortrijkse, toch afgelegd, waarschijnlijk onder een in der haast en oogluikend door de onderprefekten gewijzigde formule. Dit laatste blijkt uit de latere betwistingen bij het weder in dienst nemen van de geestelijkheid na het Konkordaat.

Toch schreef Z.E.H. Pieter Declercq, de befaamde historiekennner onzer streek, over deze pastoor :

Tijdens het schrikbewind van de Franse Revolutie had Pastoor Staessen de pastorie verlaten en zat ergens op de parochie ondergedoken. Toen verdween spoorloos het oude geklede Mariabeeld uit de kerk. Enkele jaren na de omwenteling zag men op zekeren morgen het beeld drijven op het water van de pastorie-wal. Wellicht was het door gewetenswroeging dat de ontvreemder het beeld op het water had gelegd. Wie zal ooit het mysterie kunnen ontsluiieren? Doch Pastoor Staessen deed het beeld uit het water halen en triomfantelijk werd het in processie naar de kerk gèdragen en op een troon gesteld. Het houten beeld was ongeschonden bewaard, doch het kindje dat vroeger rustte op de borst van O.L. Vrouw, helde nu over naar buiten op de arm.

Allerlei :

Deel XVII : Een overlidensakte in het latyn opgesteld betreffende een klooster-overste in de pastorie gestorven op 8.4.1775.

"Anna Constantia alias soror Victoris Vrambout, poperinga mater superiorissima sororum vulgo grysarum conventus de Iseghem... 39 jaer oud.

Uit het handboek van Pastoor Staessen : Lijst der kerkmeesters :

1762	:	Pieter Josef Delaere
1763-64	:	Pieter Josef Delaere
1965-82	:	Martinus Vermeersch
1782-90	:	Arnoldus David
1790-92	:	Pieter Josef Vanderheeren
1792-94	:	Guillelmus Vandeputte
1794-95	:	Pieter Jacobus Vandenbussche

Uit aantekeningen van pastoor Staessen blijkt dat er te Emelgem een kapelaan was op de volgende tijden : sedert 19 Oogst 1779 tot 1786

"Daerom wierd er telken jaere door de kerkmeesters aen den pastor een supplement betaeld voor meer te wasschen van kerklynwaed, meer wyn voor de missen, meer brood etc..."

Na de parochie van Emelghem gedurende 52 jaren als paster bediend te hebben overleed hy aldaer den 5 November 1812 in den ouderdom van 79 jaer.

In Emelghemkerke, nevens den altaer van O.L.Vr. ziet men van hem eenen schoonen grafsteen, met volgende tekst :

MEMORIE

aen Heer ende Sire

JACOBUS - IGNATIUS - STAESSEN

geboortig van Yper

Fs Wt Sr Pieter - Francois

t' zynen eersten huwelyke verwekt by Wt Joſ

Màrie-Francisca H-ardy

Licentiaet in de Godgeleerdheyt tot Loven

Primus van Douay

Pastor dezer parochie van Emelghem

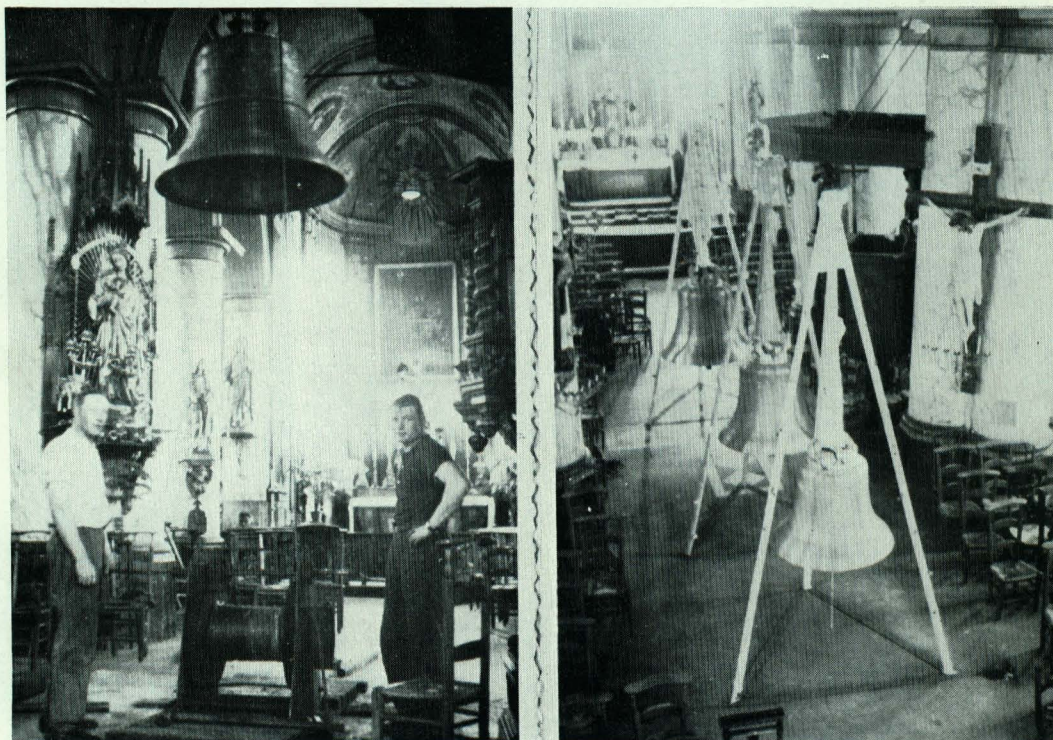
den tyd van 52 jaeren, alhier overl.

den 3.9bre 1812, oud omtrent 80 jaeren.

ST.-PIETERSKERK - EMELGEM

Cliché «TEN MANDERE»

JULI 1951

NIEUWE KLOKKEN VOOR DE ST.-PIETERSKERK

DEZE AFDRUKKEN

GEVEN ONS EEN ZEKER BEELD VAN 'T KERKELIJK INTERIEUR VOOR DE WIJZIGINGEN.
VOORAL 'T O. L. VROUWBEELD IN ZIJN OUD SCHRIJN VALT OP TE MERKEN.

DEZE KLOKKEN WERDEN GEGOTEN DOOR FIRMA MICHIELS, DOORNIK

1. PETRUS	∅ 1,30 m.	1310 kg.
2. MARIA	∅ 1,16 m.	960 kg.
3. JOZEFUS	∅ 1,03 m.	720 kg.

ST.-PIETERSKERK - EMELGEM

Cliché «TEN MANDERE»

6 FEBRUARI 1954

TWEE BEELDEN VAN DE KERKBRAND
MIDDEN DE STRENGE VRIESPERIODE VAN 'T JAAR 1954
DE HAAG EN HET KERKHOF ROND DE KERK ZIJN NOG DUIDELIJK ZICHTBAAR.

Heer ende MRE Pieter - Franciscus
zynen broeder van vollen bedde.

L . I . R

gebooren tot Yper en aldaer overl.
den 22.8bre 1794 oud 60 jaeren.

Sr Ferdinandus - Joseph - Ivo STAESSEN
zoon van denzelven Sr Pieter - François
t' zynen tweeden huwelycke verwekt by
Jo. Marie Joanne Lievens
zynen broeder van halven bedde
weduwnaer zonder kinderen
van Joe Marie Joanne Coene
gebooren tot Yper en aldaer overl.
den 1 Oegst 1805 oud 64 jaeren

en

Joe Marie - Therese STAESSEN
dochter van denzelven Sr Pieter-François
t' zynen derden en lesten huwelycke gewonnen
by Joe Isabelle - Joanne - Francisca Claeys
zynen zuster van halven bedde
overl. tot Yper den 9 Novembre 1835, oud 85 jaeren.

Ten jare 1866, bij het vernieuwen van O.L.Vr. autaer, is die zerk achteruit
geplaatst in den vrouwenchoor. Bij het verplaetsen van dien zerk heeft men op
de keerzyde bemerkt dat hy voortkwam van de afgebroken kerke van St. Ricquiers
bij Hoogstade. 't Was te vooren zerksteen geweest van den Heer
gewezen pastor van St. Ricquiers en voortyds monnik der abdy van Eversam.
Eversam : (volgens Ortelius : Eversham) was een abdy en tevens een heerlijkheid
op Stavele, langs den Yser en tussen Stavele en Polinkove. Zij werd gesticht in
1901 en door de franse republiek opgeheven het jaar IV (1795). De monniken
werden verstrooid en deden dienst bij de sekuliere geestelijkheid.
Deservitor : F.V. De Ceynynck, Onderpastoor Iseghem.

X I

JACOBUS - CAROLUS - VICTOOR

=====

gebortig van Poperinghe, gewezen monnik der oude abdy van Loo in Veuren
Ambacht. (De abdij van Lo, gesticht in de XI° eeuw als Augustijnerklooster
werd naderhand beroemd, de huidige kerk van Lo getuigt hiervan. Zij werd door
de fransen opgeheven in 1797).

Hij bediende de pastory maer 26 maenden en stierf te Emelghem den 6 February
1815 oud 52 jaer.

Extrakt uit de overlidensregisters der kerk van Emelghem :

Anno Domini 1815, die septima februarij sepultus est R. Adm. Dominus Jacobus
Carolus VICTOOR, olim religiosus abbatiae Loe'nsis Poperingamus, fs Joannis
Francisci et Josephae Francae Spinnewyn, Pastor vigilantissimus in Emelghem
per duos annos et amplius, die sexta hujus ad septi man mat. pie susceptis
ecclesiae sacramentus placide quievit. R.I.P. anno 53.

Onderteekend : Ar.s.Devleeschouwer, pastor in Ingelmunster, Desservitor in Emelghem ex cons.amp. Decani.

De grafzerk van Pastor Victoor ziet men in de kerk, in den vrouwenchoor, rechtover de kleine ingangdeur (boven ingang doopkapel) met dit opschrift :

D . O . M

Sepulture

van den Eerweirdigen Heer
JACOBUS - CAROLUS - VICTOOR
F_s wylent Sieur Jan François
en van Jouff. Francisca-Josepha Spinnewyn
geboren tot Poperinghe
monik der abdye van Loo
naerdies onderpastoor der parochien
van Leysele en Vlamertinghe
en daer sedert verheven tot Pastor
dezer parochie van Emelghem
die hetzelfde ampt met weirdigheyd en
waecksamheyd heeft bediend, gedeurende
den tyd van omtrent
de ses - en - twintig maenden
ende is aldaer overleden den sesden
February duyst acht honderdt vyfthien
en den ouderdom van ontrent de
twee - en - vyftig jaeren.

R . I . P

X I I

IGNATIUS FRANCISCUS CAPPELLE

=====

Geboren op 31.12.1774 te Beveren-Roeselare. Benoemd te Emelgem in 1815, na eerst onderpastoor te zijn geweest te Kortemark en Pittem. Op percelen grond verkregen door aankoop en meerdere schenkingen, langs de "Emelghemdreuve" (huidige Princessestraat) stichtte hij een armenschool" die zal gehouden worden door vier liefdadigheidsdochters (filles de charité) belast om er zonder vergoeding te onderhouden en te onderwijzen zes arme kinderen uit de gemeente, van het een en ander geslacht in gelijk aantal en bij voorkeur wezen en dat tot zij in staat zijn in hun eigen onderhoud te voorzien". Daar werd onderricht gegeven en een ambacht aangeleerd (vooral spinnen met de hand). Eerste Religieuze-onderwijzeres was Mej. Francisca Debruyne uit Pittem, zuster van E.H. Joh. Debruyne, pastoor van 1831 tot 1864 van St.-Tillokerk te Izegem. Uit die school zijn nu klooster en meisjesschool gegroeid.

Pastor Cappelle beijverde zich om zijne kerk op te luisteren. Onder ander deed hij de schilderij, welke men boven den hoogen autaar ziet, vervaerdigen. (Het schilderij van onbekende schilder komt uit de tijd van de schilders Senave van Lo, Garemyn van Brugge, Van Bree van Antwerpen en Lens van Brussel Neo-klassiekers à la David).

Na veertien jaer de pastory bediend te hebben overleed hij te Emelghem den 4 January 1829 in den ouderdom van 54 jaren.

Extrakt uit de overlidensregisters van Emelghem-kerke :

"Die 4 Jan 1829 obiit medio 8 a mane Ignatius Franciscus Cappelle ex Beveren, filius Petri Antonii et Francisca De Clerck aet 54 ann. Pastor hujus parochiae, qui fundavit scolam pauperibus, ecclesiam nitide decoravit et vixit semper exemplariter" Get. J.Simons, pastor in Pitthem, Dec. Dist. Thil.

Daarmede geeft dus Z.E. Heer J. Simons, pastoor van Pittem en deken van het Tieltse aan Pastoor Cappelle in het overlidensregister de vereerende getuigenis dat hij de stichter is ener armschool, dat hij de kerk schoon versierd heeft en altijd voorbeeldig heeft geleefd.

Pastoor Verstraete zegt : Op het kerkhof, aan de voet van het kruis, ziet men den grafzerk van Mr. Cappelle. Anderen beweren : men leest zijn grafschrift op 't kerkhof vóór 't beenderhuizeken. Daar is voor 't ogenblik niets meer van teruggevonden.

Deservitor : F. VanCoillie, onderpastor te Iseghem en
M.Cl. Van Ooteghem, priester te Ingelmunster.

X I I I

PHILIPPUS NOLF

=====

Geboren te Thielt den 27 September 1788, priester gewijd in Juny 1816, onderpastor te Anseghem in 1816, pastor te Baveghem in 1824 en pastor te Emelghem in 1829.

Tijdens het herderschap van Pastoor Nolf hebben onze voorouders beleefd de zwarte armoejaren in het alsdan industrieloze Vlaanderen. De diepe inzinking der huiselijke spin- en weefnijverheid vanaf 1843, tot overmaat van ongeluk gevolgd door zware rampen in de landbouw veroorzaakte onvermijdelijk ten allen kante een allerdiepste ellende.

De winter 1844-45 was uitermate streng. Het koolzaad bevroor en een deel der gezaaide tarwe ging ook verloren. Op die velden werden dan maar aardappelen geplant. Tot overmaat van ramp brak in Juli 1845 een kwaadaardige aardappelenziekte uit, waardoor praktisch geheel de oogst bedorven werd. In 1846 mislukte de graanoogst door de roestziekte, die vooral de rogge aantastte en door de ongunstige weersomstandigheden, waardoor ook de aardappelen maar 'n halve opbrengst gaven. Aardappelen en roggebrood waren in die tijd de enigste voeding der arbeidersbevolking. De zomer gaf geen voorraad, de winter geen gewin. De twee hoofdbronnen van bestaan in Vlaanderen : landbouw en weverij, waren ineens doodgelegd. De levensduurte werd uitzonderlijk, terwijl de zeldzame werklieden die werk vonden, een hongerloon ontvingen van zeven stuivers (= 63 centiemen) per dag. De bevolking werd gevaarlijk ondermijnd door tekort aan eten, vele jongelingen werden in hunnen lichamelijken opbloei geknakt.

Velen vielen ten prooi aan longtering, vele ouderlingen stierven weg. Hongersnood en dure tijden werden ook gevolgd door allerhande overal verspreide epidemien. Door gebrek aan riolering, door onzuiver drinkwater en zeer slechte persoonlijke hygiene werd de voortzetting dezer ziekten in de hand gewerkt.

In die jaren heerste er in Zuid-Westvlaanderen een geweldige tyfus-epidemie met grote sterftcijfers in menig dorp. Volgens een verslag, bestemd voor de openbare instanties en opgemaakt door Dr. Lagae (1851) van Heule, waren er te Emelgem in 1847 gevallen van tyfus vastgesteld, doch in mindere mate en zo ook te Ingelmunster. Maar daarentegen geweldige sterfte te Kachtem waar op 1777 inwoners er in dat jaar 102 doden waren, naast slechts 32 geboorten. Ook de pastoor van Kachtem, E.H. Ghesquiere viel onder de slachtoffers.

Op 3 Okt. 1846 stelde men vast : veel armoede in Thielt-Rousselaere, 1 arme op 3 bewoners. Te Emelghem 29 behoeftigen op 100, Ingelmunster 26 %, Moorslede 49 %, Ardoye 36 %, Meulebeke 44 %.

Op 13 Okt. 1846 tyfus te Emelghem. Er stierven in 2 dagen : 3 personen uit één huis (der achtbaarsten). Vooral veel sterfgevallen op den Dam.

Zo stierven honderden mensen in die jaren, die in de volksmond werden genoemd : de zwarte jaren van 1840 tot 1860 waarin tenminste 42 % der bevolking tot den bedelstaf werd gebracht. De ellende was verschrikkelijk onder de minder begoeden en het was akelig om, vooral in de steden, kinderen te zien slenteren al klagend : "Och, 'k heb toch zulken hongere", waarop op hun beurt volwassenen antwoordden : "'k heb ook zulken hongere".

De openbare besturen kwamen tussen door het verlenen van hulp-gelden om de nood te lenigen en door werk te verschaffen waar er gelegenheid toe was.

Ook de hogere kerkelijke overheid van ons zo pas gesticht bisdom Brugge sprong in ruime mate bij in de hulpverlening aan de behoeftigen.

De nood was echter veel te groot en de totaal ondervoede bevolking waarlijk op den rand van den afgrond, zodat het Armbestuur daartegenover vrijwel machteloos stond. Pauperisme en bedelarij werden echte plagen. Begin 1846 werden er door de gemeentebesturen wachtpatrouilles ingericht om de bezittingen van bepaalde inwoners te vrijwaren, zoals over een zekeren burgemeester in onze gewesten staan te lezen : "die alle gezonde en nog sterke behoeftigen zyner gemeente in dienst stelde, dezelve met pieken, stokken en bezems wapende en hen volmagt gaf om alle bedelaars der andere gemeenten, die zich in de zyne zouden vertoonen, weg te jagen".

Pastor Nolf stierf bijna schielijk in den avond van den 3 November 1851.

Hij had 's avonds nog het lof voor de geloovige zielen gezongen. Volgens aloud en zielroerend gebruik zond de doods klokke over nacht deze treurmars onmiddellijk door gans de parochie.

Extrakt uit de overlijdensregisters der kerk van Emelghem :

"Anno Domini 1851 die 3a menses Novembris obiit Rev. Dominus pastor Philippus Nolf, aetatis 63 annorum natus in Thielt et habitans in hoc, filius Joannis Francisco et Dorothea Mestagh" get. H. Defoort Des.

Hij is begraven aan den noordkant der kerk rechtvoor het kruis. Op zijn graf ziet men op een arduinen voetstuk een verheven ijzeren kruis. Na meer dan een eeuw lang blootgesteld te zijn geweest aan weer en wind, is het toch rechtop gebleven, doch z'n zwart uitzicht herinnert ons steeds aan de donkere, even zwarte miseriejaren die de parochianen van Pastoor Nolf in die tijd hebben doorgemaakt.

Als een stem uit dit grijze, zwarte verleden en als een kreet van hoop op een hemelse rijkdom na het bittere armoe-leven in dit aardse tranendal, dringt in ons door de vaderlijke aanmaning die er duidelijk op staat te lezen :

D . O . M

Grafstede van den zeer eerweerden Heer Philippus NOLF, pastor
geboren te Thielt den 29 7er 1788
Overleden te Emelghem den 3 9er 1851

"Aenhoort nog eens myne kinderen de stem uws vaders !
Indien gy den Heer vreest, alle goed zal U met zekerheyd
geworden in de uer uws uitgangs.

R . I . P

X I V

JOANNES CASIMIR GOEMAERE

=====

Geboren te Vyve St.-Eloy ten jare 1795, priester gewyd in 1826. Hij was eerst onderpastoor te Ingoyghem, vervolgens te Aerseele van 1832 tot 1835 en daarna te Coolscamp. Dan werd hij Pastor benoemd te Lombardzyde van waer hij overging tot Middelkerke.

Op 't einde van 1851 wierd hy Pastor van Emelghem, reeds ziekelijk zynde, alwaer hy, na lastige maenden afgezien en menige nachten in pyn en smerte doorgebracht te hebben, overleed den 8 Oktober 1857.

Hij mogt met volle recht zeggen : "De dood is beter dan een pynelyk leven en de eeuwige ruste beter dan een byblyvende kwelling".

Extrakt uit de overlijdensregister der kerke van Emelghem :

"Anno Dni 1857 die 8 8bris obiit Joannes Goemaere, ex Vivia St.Eligii oct.
63 ann. filius Hieronimi et Annae Theresiae Goemare conjugum".

get. P.J. Ghesquiere.

In een klein zerkje, rechts van de grafkapel van Pastoor Glorieux, staat volgend opschrift te lezen :

Gedachtenis van den Eerw. heer JOANNES CASIMIRUS GOEMAERE, geboren te Vyve St.Eloy in het jaer 1795, priester gewyd in 1829, vervolgens onderpastor te Ingoyghem, Aerzele en Coolscamp, Pastor te Lombardzyde, Middelkerke en Emelghem en alhier overleden den 8.8.1857.

In U o Heer heb ik myne hoop gevestigd. R . I . P

En verder schrijft Pastoor Verstraete : Op voorgaende overlijdensakte moeten wij eene bemerking maken. Waerom in het opstellen derselve zich zoo verslaven aen de voorgeschreven formulen dat men er niet wil of durft byvoegen dat Hy Pastor was?

Sommigen hebben die eigenaerdigheid. En nochtans is het schoone in die oude kerkregisters, in de doodsakten die titels aen te treffen van Pastor, custor burgimager, praetor, greffiarius, scabinus, aedituus, etc. Dat helpt de geschiedenis der parochie maken.

De opvolger van Pastor Goemaere heeft in het register aen bovengenoemden akt eenige byvoegingen gedaen, opdat het nageslacht zou zien dat die Joannes Goemaere in den akt vermeld, pastor van Emelghem was.

Mr. Goemaere is begraven bij de pastoors Cappelle en Nolf, een verheven arduinen grafgesteente, met opschrift duidt zijne rustplaats aan. Te Aersele byzonderlyk wordt zyn naem nog met lof vermeld.

Tot zover de aantekeningen van Pastoor Verstraete. Verdere gegevens werden geput uit "De gazette van Rousselaere (1906) en "De Iseghenaar" (1921)

X V

JOSEPHUS VERSTRAETE

=====

Geboren te Ouckene ten jare 1805. Subdiaken en diaken gewijd te Gent in 1833, was eerst professor bij de kollegien van Veurne (1832), te Brugge in 1835, aldaar priester gewijd in Dec. 1835, daarna professor te Meenen (1836), vervolgens onderpastoor te Meessen (1843) en daarna in St.Maarten te Kortrijk (1845) bedienende de Magdaleine of Stadskerkhof. Te dien tijde schonk het stadsbestuur hem eene eere-medalie tot erkentelijkheid zijner opoffering als de cholera in Kortrijk woedde tijdens de zwarte armoe-jaren. Hij herbouwde er de schole VERRUE, nu het klooster der Paulinen, op den Pottelberg buiten Kortrijk.

Pastoor Verstraete kwam hier toe 15 Oct. 1857. De kerkregisters zullen Hem eens denzelfden lof mogen geven dien zij aan Pastoor Cappelle hierboven toekennen. Inderdaad het nageslachte zal weten te vermonden dat Pastor Verstraete een van die ijverige wakers was in Israel, om zoo te zeggen met een steenen herte in 't lijf; immers hij vergrootte merkelyk het klooster, bouwde de St.Antonius-schole op 't uiteinden zijner parochie, versierde de kerke met twee nieuw autaren en nieuwe beelden en bouwde een tweede sacristie. Hij behertigde onvermoeibaar het onderwijs, de beschaving, zeden en godsdienst zijner kudde; in één woord "hij droeg zorge voor zijn volk en hij behoedde het voor verderf". Hij was een zeer geleerd man, hield zich vele bezig met sterrenkunde en wiskunde, en in die beide vakken was hij thuis.

Op 't laatste van zijn leven kon hij geen en weg meer. Hij deed zich ter kerk in zijnen zetel te midden 't volk dragen waar hij van op een verhoog zat te preeken. Te dien tijde verscheen in Iseghem "De Kijkuit", eene gazette waar Pastor Verstraete geen goe ooge op en had en welke hij dikwijls in de kerk afkeurde. Vele vreemdelingen kwamen op zijne wijze, soms eigenaardige sermoenen te aanhooren en er leute mee te hebben.

Zijne Iseghemse toehoorders noemde hij "'t volk van het trommelaerssteedje" (het trommelvel krijgt inderdaad nogal veel klop in Iseghem, vooral rond St.Crispyn en Ste Cecilia). "Lacht maar" zeide hij hun "maar met trommel en muziek gaat men naar den hemel niet".

Allerlei : Een akt betreffende zekere Govardus-Gerardus van Eersel-Antverpiensis fs D.Laurentii "die op 24 Mei 1778 te Emelghem overleed"

Deel XIX is een latynse akte van aanstelling als koster (custos) van Aloysius Desodt fs Petri, natus in Clercken, akt van 11 Juni 1871 in tegenwoordigheid van Henricus De Busschere ex Ardoeye, vice custos aldaer en Desiderius de Somville ex Wingene, vice custos habitans in Iseghem - assistentibus D° Julius Verstraete, voorzitter der kerkfabriek en Benigno Vroman ex Sweveghem; Petri Desodt ex Clercken patri novi custodis.

get. J. Verstraete, B.Vroman, P.Desodt, M.Debusschere
D. de Somville J.Verstraete, pastor.

In de buitenmuur van het O.L.Vrouwkoor, links van de hoofdingang der kerk,
zit vastgemetseld een grote gedenkplaat met onder andere erop vermeld :

JOSEPHUS VERSTRAETE, geboren in 1805, Pastor te Emelghem 15 Oct. 1857
alhier overleden den 13 Sept. 1875

Jesus-Maria-Joseph, dat hunne (van allen op die plaat vermeld) zielen in vrede
rusten. Amen.

R . I . P

- (x) Deel I verscheen in Jaargang V nr 1 - blz. 34 en verder;
Deel II verscheen in Jaargang V nr 3 - blz. 88 en verder.

KONINKLIJKE KOOR- EN ORKESTVERENIGING

"PETER-BENOIT-KRING" IZEGEM

Hoe het begon

Oorsprong en ontstaan van de jubilerende Kring - die nu zijn zesde lustrum achter de rug heeft - was louter toeval.

In 1923 kwamen, onder impuls van de heer Azer Moenaert, verschillende groepen toneelspelers bijeen om een grote toneelprestatie te verwezenlijken.

"Willem Tell", een bewerking van het Schiller-drama voor mannentoneel, zou worden opgevoerd. Daar paste ook een muzikale omlijsting bij. Een klein orkest - over stad en omliggende rondgezaaide muzikanten - werd eveneens door de heer Moenaert geronseld en het liep gesmeerd, zo goed zelfs dat de zucht naar iets moois, iets blijvends - waarvan men sedert Wereld-Oorlog I te Izegem gespeend bleef! - erdoor werd aangevuurd.

Het gevolg was dat een handjevol muzikanten op een goede avond, in het "Café Royal" bij Cyriel Delaey, samenkwam.

Zij zaten er 'zot van liefhebberij' en zouden dus trachten voort te doen. Maar zij voelden zich niet sterk genoeg om op eigen benen te staan...

Er werd aansluiting gezocht bij een of andere kulturele- of kunstvereniging en zo viel de keuze op de bond "Eigen leven".

Er werd uitgezien om nog meer muzikanten in stad en omgeving. Het viel mee en men stak van wal in een nevenzaaltje van de Gilde. De rangen vulden zich aan, de snarengroep kreeg stilaan een homogeen karakter; blazers kwamen er ook al bij : hout en koper. Bij gemis aan trompet zou voorlopig een bugel het ook wel doen! (Meester Saelen).

Van al die pioniers en veteranen van het eerste uur blijven er zo bitter weinig over.

En samen met "Eigen Leven", dat zich later met het "Davidsfonds" versmolt, heeft het orkestje lief en leed gedeeld, de voordrachten opgeluisterd, af en toe een kunstprogramma voorgeschoteld met uitvoering van gelegenheidskoren, illustratie van toneeluitvoeringen en zo meer.

Zo gingen zes jaren voorbij waarin fel werd geliefhebberd...

De muzikanten beseften dat zij voor Izegem begonnen iets te betekenen op kunstgebied; men voelde de sterkte van eigen vleugelslag. De tijd werd rijp om op eigen benen te staan en als zelfstandige maatschappij het ook te beproeven.

PETER BENOIT KRING

ORKEST- EN ZANGVERENIGING

IZEGEM

DANIEL SAELEN
STICHTER EN ERE-VOORZITTER
VAN DE
PETER BENOITKRING
IZEGEM

IN MEMORIAM

Muziek : DANIEL CLEMENT

Tekst : E. P. GODFRIED

Orkestratie : M. TIMPERMAN

*Met zon in d'ogen de ziele vol zang
Een meester was hij voor 't jeugdig volk,
Zijn sprankelend woord, gulhartige klank,
van Vlaamse aard was steeds trouwe de tolk,
hoe mind' hij muziek en feest'lijk geklank
Hij droomde een zon bij iedere wolk:
Zijn ziele zong vreugd zijn heel levenlang
Hij diende de kunst, zijn stad en zijn volk.*

*Een verre echo uit d'hemel gehoord
Hier nedergedaald in 't hart hij ontving
Hij zocht dan op aard, stil, staag, ongestoord
van Peter Benoit hij stichtte de kring,
Zo spel en gezang in schoon harmonie
Dat was hem een droom hij zag altijd groot
En sticht' hier in stad de academie,
Hij bleef er de spil, toen vond hem de dood.*

KORAAL

*Hem zegt nu ere en dankbetoon
Die steeds voor d'edele kunst en zielenood
Voor al het goede en verheven schoon
Dat hij de jeugd, de stad, den volke bood.*

Hoe het groeide

De voorspellingen bleven niet uit, de ongeluksprofeten talrijk : "In Izegem kan er niets blijven bestaan..."

In 1929 vormde de groep zijn eigen bestuur onder de spelende leden; zij kozen hun voorzitter : de heer Daniël Saelen, een naam : "Peter Benoit-Kring", aldus de vlaamse bard indachtig die, hoewel geboren te Harelbeke, en gestorven in Antwerpen toch ook een stukje van zijn persoonlijkheid in Izegem had gelaten.

De groep betrok een eigen lokaal : "Bij Wardje en Germaine Sabbe" in het Oud Stadhuis op de Zegeplaats.

Het eerste concert in de Stadszaal genoot een bijval welke de muzikanten aanspoorde om verder door te werken. Nooit was de Ouverture "Tempelwijding" van Keler Bela van dieper betekenis voor al die muzikanten.

Met de slag werd burgerrecht verkregen!

Maar, bij een symfonie past ook de menselijke stem. Het eerste koor bestond uit ... vier juffrouwen : Mejuffers M.L. Daenens, Deblauwe, Laridon en A. Scheldeman. Maar de eerste steen was gelegd, instemming en geestdrift groeiden en een gemengd koor kwam zich scharen rond het symfonie-orkest.

Zo telde men in het kunstjaar 1930-1931 een koor van zes en vijftig leden met een orkest van zeven en dertig koppen.

1931-1932

Het volgend jaar, in weerwil van de heersende economische crisis, voelde de Kring zich finantieel sterk genoeg om verder zijn materiaal uit te breiden, zich nieuwe instrumenten aan te schaffen, het repertorium te verrijken en de voorgenomen cyclus van drie abonnementsconcerten per jaar in te stellen.

Het ware langdradig van ieder concert het volledig programma te geven. Men streefde naar afwisseling, men betrachtte hogere kunst en ook opleiding van het volk bij middel van uitleggende nota's en voorbereidende toelichtingen of beschouwde verslagen in het plaatselijk blad "De Mandelbode".

Het mag hier terloops wel vermeld worden dat de toenmalige uitgever, de heer Jacques Debusschere, steeds gastvrij zijn kolommen voor het muziekleven wijd openstelde.

Voor die musicologische opleiding was de "Peter Benoit-Kring" in Izegem terecht een voorloper, en dat in een tijd waar de Radio zich nog niet had gespecialiseerd in geschiedkundig onderricht. Op dit gebied mag de Kring te Izegem onbetwist de vinger opsteken.

Men heeft maar de jaargangen van de "Mandelbode", vanaf 1929 open te slaan om de talrijke bijdragen over muziek te vinden, die onder impuls van de Kring werden gepubliceerd.

1931-1932 - Dit speeljaar bood als uitstekende punten van muzikale prestatie onder meer : het "Symfonische Drieluik" van Jan Blockx, "Zigeunerleven" van Schumann en het "Bruidskoor" uit Wagner's "Lohengrin".

Ook werd een klavierrecital gegeven door de virtuoos, de heer Oger de Meyere, uit Roeselare.

Het orkest bleef op peil : zes en dertig leden, en het koor groeide aan tot vier en tachtig koppen.

Jaar 1932-1933

De Kring zou straks tien jaar gaan tellen. Dit moest worden herdacht en met een biezondere inspanning geïllustreerd.

Men zou Izegem een reeks programma's voorleggen, voordien in dit "provincie-stedeke" nog nooit voorgekomen.

Het concert van oktober 1932 bracht onder andere "Figaro's Bruiloft" van Mozart, delen uit "Rosamunde" van Schubert en voor het koor a'cappella of met orkest : "de kinderen van de Soetewey", de "luimige Spijskaart" en een heerlijk fragment uit de "Schepping" van Haydn.

Het concert van januari bracht ons de frisse "Peer Gynt"-suite die een uitzonderlijke bijval genoot, samen met het prettige "O Pepita" van het koor. Tussenin de concerten werd de feestdag van de Heilige Cecilia gevierd met een uitvoering in de kerk van delen uit Jef Tinel's Misse.

Deze viering, na ieder tweede concert van elk seizoen, werd een traditie.

Het slotconcert in april 1933 zou de bekroning worden van het jaar.

Onbetreden paden! Taboe voor liefhebbers! En onder de bankliksems van professionelen ging toen de "Vijfde" van Beethoven, zijn "Egmont-Ouverture", het "Alleluja" van Handel en de Mars uit de Tweede akt van Tannhäuser.

Dat er niet alles toeging volgens de gestrenge regels van de kunst, is vanzelfsprekend doch, waarom mogen de Izegemnaren ook niet zulke werken binnen hun muren krijgen en waarom zouden de liefhebbers-muzikanten ook niet eens van die "verboden vrucht" mogen snoepen?

Het ledenaantal in het verlopen jaar hield zich stabiel met zeven en dertig voor het orkest en twee en tachtig leden voor het koor.

Wij tellen nu 1933-1934

Opnieuw een jaar waarin de belezenheid van ons muzikanten en koristen een rijke oogst mocht opdoen.

Zo gaf het eerste concert "De Stomme van Portici-ouverture", het ballet "Les petits riens" van Mozart en de schitterende Wals voor koor en orkest : "Aan de schone blauwe Donau", een stuk dat toen "furore" maakte en ook een stormachtige bijval uitlokke.

In januari ging de "Onvoltooide" van Schubert, "Dodendans" van Saint-Saëns, "Elzasser-taferelen" van Massenet.

Met een Weber-concerto voor klarinet, door de heer Gabriël Saelen, met orkest werd het domein van de begeleide concerto's betreden, een veld dat in de volgende jaren ijverig zou worden ontgonnen en tal van goede virtuozen aan de Izegemnaren voorstelde.

In april zien wij op het programma : "Fidelio" van Beethoven, de "Fingaals-grotte" van Mendelssohn, de "Koninginne-symfonie" van Haydn, "Zeestilte en gelukkige vaart" van Beethoven.

Ook valt nog aan te stippen een creatie van een werk van de leider zelf : "De Kruisberg" van Vondel, voor soprano en orkest.

1934-1935

Het jaar negentien honderd vier en dertig! Honderd jaar geleden werd Peter Benoit te Harelbeke geboren. De vlaamse bard zou waardiglijk worden herdacht in den lande...

Wanneer West-Vlaanderen zich voor deze viering mobiliseerde en wijlen de heer Jozef Berteele van Kortrijk om medewerking verzocht voor de uitvoering van de "Rubenskantate" te Harelbeke en nadien te Antwerpen, sloeg de Kring gretig toe. Dit zou meteen ook goed van pas komen te Izegem. Het volledig koor en een deel van het orkest trokken mee naar Harelbeke en Antwerpen. Deze medewerking gaf dus de doorslag om ook - en dat voor het eerst te Izegem - die geroemde "Rubenskantate" te laten horen.

Het was een heugelijke viering, hier ter stede. Het stadsbestuur schonk zijn milde steun; de Kring gaf twee gratis-uitvoeringen voor tot barstens volle zalen. Dit was nu te Izegem nog nooit voorgevallen. Goedgeordende samenwerking van liefhebbers en medewerking van al de kunstmaatschappijen van stad en omliggende hebben dat verwezenlijkt. Ook in Nieuwpoort, waar het jaar te voren door de Kring een concert van koorwerken werd gegeven, mocht men de uitvoering van de "Rubenskantate" beluisteren, door onze Kring gegeven in de Stedelijke Halle.

Het volgend abonnementsconcert bracht ons de pianist, de heer Willy Ostyn, met een tweetal concerto's voor klavier en orkest, waaronder het volksgeliefd Koncertstuk van Weber.

Voor het sluiten van het seizoen gaf de Kring de beroemde "Zesde of Pastorale" van Beethoven en een biezonder mooi koorwerk van Schubert voor sopraan, koor en orkest : "Mirjams' Zegezang".

Het koor telde in dat jaar vijf en negentig leden, terwijl het orkest op zijn gewoon peil van sterkte bleef.

Als Sint-Cecilia-viering in de kerk ging de vijfstemmige Mis van Edgard Tinel (O.L.Vrouw van Lourdes).

1935-1936

De reusachtige bijval van de "Rubenskantate" indachtig, zou men uitvoeringen van Peter Benoits werken verder betrachten en "De Genius des Vaderlands", een min gekende kantate, op 10 en 11 november uitvoeren.

Op het tweede concert speelde de heer Gustaaf Vauterin uit Kortrijk, het vioolconcerto van Beethoven en op 6 april (Palmenzondag) gaf de Kring een geestelijk werk in het teken van de Vastentijd : "De Zeven Kruiswoorden" van Haydn. Tijdens de zomermaanden werden er nog twee concerten gegeven in open lucht, op de Markt en op de Zegeplaats. Het orkest was, binst het verlopen jaar nog toegenomen in aantal, wjl het koor terugliep tot twee en tachtig leden.

Hoe het verder bloeide

Het eertste concert (1936-1937), in oktober, had als hoofdnummer : enkele fragmenten uit het oratorio "Lucifer" van Benoit.

In dat jaar kwam er ook wijziging in het leiderschap.

De Heer Moenaert traf af en het tweede concert op 21 januari werd geleid door de voorzitter, de heer Daniël Saelen. Als hoofdpunten van het programma hadden wij : "Spaanse Dansen" van Moszkowski, de "Ontvoering uit de Serail" van Mozart, "Zigeunerleven" van Schumann en een kleine "Kerstkantate" van Peter Benoit.

In het derde concert van april kwam nogmaals de "Onvoltooide" van Schubert, de "Preciosa-ouverture" van Weber, het "Egyptisch Ballet" van Luigini en voor koor en orkest : "Het Marktkoor" uit Auber's "Stomme van Portici" met "Donauzangen" van Ivanovici.

Van toen af was de leiding toevertrouwd aan de Heer Daniël Parret.

Binst het afgelopen jaar bleef de getalsterkte nagenoeg op hetzelfde peil. Het orkest telde zes en dertig leden en het koor zes en tachtig koppen.

1937-1938

Dit was een jaar van uitnemende bloei en populariteit.

Het eerste concert greep plaats op 24 en 25 oktober. Als biezonderste werken op het programma stippen wij aan : de ouverture tot de "Stomme van Portici", een deel uit de "Oxford-symfonie" van Haydn, "Spokendans" van Jef Tinel en verscheidene delen uit de opera "Faust" van Gounod, op tekstbewerking van stadsgenoot de heer Jozef Verhamme.

Op het tweede concert was in ons midden een jeugdige vioolvirtuose, Juffrouw Jacqueline Clarysse uit Kortrijk, die met het orkest de "Romance in F" van Beethoven en "Zigeunerweisen" van Sarasate vertolkte.

Het laatste concert van het seizoen, op 24 en 25 april 1938, greep plaats voor stampvolle zalen.

In dat jaar verleende de Kring ook zijn medewerking bij de ontvangst en begroeting van Z.M. Koning Leopold III. Het volledig orkest luisterde de plechtigheid op, in het Stadhuis.

Tijdens de zomer van hetzelfde jaar, op 7 augustus, ging de Kring een welgelukt concert geven in het Stadspark van Oostende. De bijval, bij die verwende badgasten, was zo groot dat uit eigen beweging de Feestkommissie van Oostende de voorziene toelage verhoogde.

1938-1939

De voorbereiding van het Jubeljaar (derde lustrum) ging door in beroerde omstandigheden. De oorlog hing in de lucht...

Het onweer werd tijdelijk te München afgeweerd en het eerste concert ging door in oktober voor volle zalen. De "Triomfmars" uit "Aida" van Verdi en een

"Grote Bloemtuil" van vroegere suksesstukken, voor koor en orkest, samengesteld door een lid van de Kring, waren de hoofdnummers.

In het tweede concert, op 30 januari 1939, schitterde het koor vooral in de "Serenade van de Landsknecht" en de Kerkscène uit "Cavaleria Rusticana". Ook ging nogmaals de frisse "Peer-Gynt"-suite door.

Bij het derde concert trad als viool-solo op : Mejuffer Cécile Clarysse, uit Kortrijk, met onder andere het "Adagio en Rondo capricioso" van Saint-Saëns.

Tijdens de zomermaanden werd een concert gegeven te Blankenberge.

Dit jaar bereikte de Kring wel het toppunt van ledenaantal en van populariteit : negen en dertig leden voor het orkest en honderd voor het koor.

1939-1940

Hier valt nu de stichting van de "Vrije Muziekschool" van Izegem.

Reeds lange jaren werd in de Kring dit gedacht geopperd.

De voorzitter, na afspraak met de heer Jules Sintobin, schepen van de stad, die de officiële steun toezegde, gelastte zich met de raadplegingen bij de plaatselijke muziekverenigingen. Men sloeg de handen in mekaar en de Muziekschool was gesticht...

Mocht het Jubeljaar op muzikaal gebied een sukses heten - de toestand van de Kring en het ledenaantal was schitterend! - een mooie plant na vele jaren zien ontluiken : de Muziekschool.

Dit alles werd vertroebeld door het opnieuw dreigend oorlogsgevaar...

Toch zag de Kring nog mogelijkheid op 10 december een concert te geven, onder leiding van de Voorzitter en van de ondervoorzitter, de heer Maurits Driesens. De leider was in het leger.

Ook een tweede concert werd op touw gezet, dit spijs vele moeilijkheden en onverwachte oproepingen van leden en solisten. Het ging door voor een zeer talrijk publiek.

En toen brak de oorlog los!

De Oorlogsjaren 1940-1945

Het was er voor de Kring in de eerste plaats om te doen, bij het aanbreken van betere tijden, niet alles opnieuw te moeten herbeginnen en dus te trachten een kern te bewaren om de Kring in leven te houden.

Met het doel ons volk binst die bange tijden toch iets van kunst te schenken, waagde de Kring het erop, spijs tal van moeilijkheden en tegenstrijdige meningen, enkele concerten te geven. Geen sprake natuurlijk van abonnementsgelden te vragen, alles moest steunen op kaartenverkoop.

Deze poging werd kennelijk door het publiek gewaardeerd, want de concerten werden druk bijgewoond.

In maart 1941 ging een concert door met als hoofdnummer een klavierconcerto van Weber en met als solist : stadsgenoot, de heer Willy Ostyn.

In de zomer van 1941 volgde het "Vioolconcerto" van Beethoven met Mejuffer Jacqueline Clarysse uit Kortrijk als soliste, benevens enkele mooie koorwerken.

De maand januari 1942 bracht het "Klarinetten-concerto" van Mozart, met als solist : de heer Verdonck van Oostende, en de "Willem-Tell"-ouverture van Rossini. Ook de "Rubenskantate" werd nogmaals ondernomen, met een twee honderdvijftig-tal uitvoerders. Dit kende een reuze bijval!

De maand juli 1943 bracht een gevarieerd programma en in november speelde Juffrouw Cécile Saelen, van stad, het derde "Klavierconcerto" van Beethoven, na de uitvoering van de "Vijfde Symfonie".

Een betrekkelijk lange periode van gedwongen maar dodende rust zou volgen.

De na-oorlogse werking

Hoewel niet alles onherroepelijk verloren was, diende toch machtig veel hersteld en moeizaam was de heropstanding...

De heer John Craeynest, professor aan de Akademie, had intussen de leiding aanvaard.

De eerste grote prestatie was de "Feestkantate" voor de Wijding van de Dankkapel (O.L. Vrouw van Banneux), gekomponeerd door stadsgenoot, de heer Daniël Clement.

Op het eerstvolgend concert werd die kantate heruitgevoerd (november 1946). In maart 1947 kwam de fluitist-virtuoos, de heer Verhoeven, van de Opera van Rijsel. Ook de "Vijfde symfonie" van Schubert werd uitgevoerd en menig koorwerk waaronder "Zigeunerleven" van Schumann.

De Kring verleende ook nog zijn medewerking bij een openlucht-Mariaspel, met muziek van Arthur Meulemans. Vermelden wij nog de creatie van een vierstemmige Mis ("Kindje Jezus-Misse") met orkest, van Daniël Clement, die werd uitgevoerd op Kerstnacht in de Paterskerk.

Deze prachtige Kerstmis werd later nog meermaals hernomen, vooral op Sinte-Cecilia-vieringen.

Het vijfde lustrum en de jaren nadien

In het concert van oktober 1947 kwam de heer Gustaf Verdonck als gastdirigent voor het prachtige "Concerto voor viool en orkest" van Mendelssohn, vertolkt op een meesterlijke wijze door de heer John Craeynest, dirigent van de Kring. Ook de "Eerste Symfonie" van Beethoven werd die avond gegeven.

Daarop volgde in januari 1948 een herneming van de "Rubens-kantate" en later van de "Vijfde Symfonie" van Beethoven.

Moeizaam werd er verder gewerkt : zonder vaste concertzaal, nogal zieke finantiën en zo meer.

Ook de Kring onderging de kwaal van de tijd : onverschilligheid bij de aankomende jeugd; de oude liefhebbers vallen weg, de jongeren nemen hun plaats niet in. Een steeds toenemende zucht naar comfort woekert, ook op kunstgebied, met zijn slopende invloeden en gevolgen.

Toch werkte de Kring maar door : koor en orkest zetten zich in om te trachten in hoedanigheid te winnen wat ze in hoeveelheid verloren.

Het werden prachtprogramma's! De "Koninginne-Symfonie" van Haydn, "Het geheim Huwelijk" van Cimarosa, "Rosamunde-Ouverture" van Schubert, "Oberon" van Weber en mooie koorwerkjes.

Voor het concert van februari 1949 werd de bekende hoornspeler Van Boxstaele, van Gent, aangeworven, die concerteerde met Mevrouw Dhont-Saelen uit Ardoois en de dirigent zelf als viool-solo.

Het derde concert muntte uit in fijne smaak en afwerking : de "Italiaanse Symfonie" van Mendelssohn. Het koor, zeer in ledenaantal geslonken, bracht niettemin het "Alleluja" van Händel.

De jaren 1949 tot 1953

Na uitvoering van de Symfonie "De Klok" van Haydn werd nogmaals de "Italiaanse" van Mendelssohn hernomen samen met het "Symfonische Drieluik" van Jan Blockx.

Een concert werd ondertussen nog gegeven te Waregem. Ook een nieuw Mariaspel, op tekst van E.P. Godfried, zag het licht, met muziek van de heer Daniël Clement. De orkest- en koorgedeelten werden op band geregistreerd voor de volgende uitvoeringen van het spel.

In december 1949 trad op als solist : de heer Nic. Plumhans uit Verviers, met het "Klarinetten-concerto" van Mozart.

Het jaar 1951 stond in het teken van de Peter Benoit-viering en op 25 februari speelde de latere "Elisabeth-Prijs" en stadsgenoot, de heer Frans Brouw, het "Symfonisch Gedicht" voor klavier en orkest van Peter Benoit. Ook kwam in hetzelfde concert de "Tweede Symfonie" van Beethoven en gedeelten uit Benoit's "Pacifificatie".

Een derde concert werd gepland voor juni. De vroegere Voorzitter, alsdan Ere-Voorzitter, was er zeer op gesteld dit op het voorgenomen tijdstip te laten doorgaan, wars als hij steeds was van weifeling en onbeslistheid.

En zie! In plaats van te concerteren, werd op de gestelde dag, 31 mei 1951, de Oud-Voorzitter, Ere-Voorzitter en Medestichter van de Kring, de heer Daniël Saelen, ten grave gedragen.

Het werd een "prinselijke uitvaart"!

Drie grafreden werden uitgesproken : namens het Onderwijzerskorps door de Hoofd-Inspekteur, de heer Achiël Decock - namens de Muziekakademie door de Voorzitter, de heer Oktaaf Sintobin, en namens de Kring zelf door M. Timperman, oud-Ondervoorzitter en mede-stichter van de Kring.

Het eerstvolgend concert, in de winter van 1951, stond ook in het teken van rouwhulde. Een "Rouw- en Huldezang", gedicht door E.P. Godfried en getoonzet door de heer Daniël Clement, werd uitgevoerd. In hetzelfde concert ging het "Concerto" voor cello, van Anton Dvorak, met de heer Gaston Mannes, virtuoos en sedert tal van jaren een trouw lid van de Kring.

Ook de "Semiramis-Ouverture" van Rossini was een juweeltje van afwerking.

In samenwerking met de Muziekakademie werd op 27 januari 1952 door de Kring een laureatenconcert gegeven, waarin optraden Mejuffer Defauw met een pianoconcerto van Beethoven en Mejuffer Germaine Ameye, lid van de Kring, met een vioolconcerto van Mozart.

De leiding was in handen van de heren John Craeynest en Herman Roelstraete, directeur van de Muziekakademie.

In dit laatste concert ging ook een compositie van Herman Roelstraete, de "Elegie" voor cello en orkest, opgedragen aan wijlen heer Daniël Saelen. De heer Gaston Mannes heeft het werk gekreëerd. Ook een "Kerstfantasie" voor koor en orkest van Daniël Clement werd uitgevoerd.

Onder buitengewone belangstelling werd nadien te Tielt een concert gegeven, op uitnodiging van de Tieltse Muziekschool.

In deze verlopen tijdspanne mocht een werkelijke verbetering, vooral van het koor, worden aangestipt; onder de leiding van de heer John Craeynest bereikte de snarengroep ook een hoge trap van verfijning.

In januari 1953 komt de Kring in handen van de heer Herman Roelstraete. Wij zien de Kring nu veel in samenwerking met de Akademie en de "Symfonische Concerten" van die Inrichting mogen wel samen met die van de Kring zelf vermeld worden.

Op 2 februari is er een Casino-koncert in het "Damberd", waaraan twee solisten, de heren Nic. Plumhans, klarinet en lid van de Kring, en Werner Roelstraete, trompetist, hun medewerking verlenen.

Het koor zong een bloemlezing uit "Driemeisjeshuis" van Schubert, vroeger reeds uitgevoerd en samengesteld door een lid van de Kring.

Op 26 maart verleende de Vereniging opnieuw haar medewerking in een concert van de Muziekakademie waar een lid-laureate, Mejuffer Rosselle, het "Adelafde-Concerto" van Mozart, voor viool en orkest, vertolkte. Ook hoorden wij er een eerste uitvoering van een "Triptiek" voor orkest, van Herman Roelstraete.

Het buitengewoon slotconcert van het dienstjaar 1952-1953 was een festijn voor koren en solisten. Een oude "Kerstkantate" van Fr. Krafft (18e eeuw), door de dirigent ontdekt en herbewerkt, benevens fragmenten uit Haendel's "Messias", waren de biezonderste nummers van die avond.

Jaargang 1953-1954

Het nieuwe seizoen zette in, op 18 oktober, met andermaal een Casino-koncert waarin de "Stradella-Ouverture", "Semiramis" van Rossini en "Rozen uit het Zuiden" van J. Strauss de hoofdnummers waren.

In februari is er opnieuw een concert in samenwerking met de Akademie en volledig onder de leiding van directeur Herman Roelstraete.

Twee solisten, een laureate van de klavierklasse, Mejuffer Demeulemeester, en de Heer Plumhans, met een concerto voor klarinet van Weber, verlenen hun medewerking.

Als slot van het dienstjaar 1953-1954 en meteen opening van het Jubileum-vieren van de Kring, werd een schitterend Gala-Concert gegeven met de virtuose, proff. Mevrouw Van Belle-Vanloo in een pianoconcerto van Mozart, de herneming van de "Elegie" voor cello en orkest van Roelstraete - solist de heer Gaston Mannes, de heruitvoering in de beste voorwaarden van de enig mooie triptiek van Roelstraete en ook de "Zeer Klassieke Ouverture" van zelfde komponist.

De Kring mocht ook binst het verlopen jaar zich verheugen in een eervolle onderscheiding : de koorafdeling trok op 15 november naar Ieper en klasseerde zich in eerste afdeling in het Provinciaal Zangtornooi.

Jaargang 1954-1955

Op 31 mei kregen wij de mijlpaal in de geschiedenis van de Peter Benoitkring : "HET JUBILEUMCONCERT". Drie werken : "De Maagd der Armen", Cantate van onze stadsgenoot Daniël Clement, "A Solis Ortu" van Krafft, en het grootse "Magnificat" van Bach. Een waardig jubileumprogramma dat doorging in tegenwoordigheid van Kannunik Ghekiere, afgevaardigde van Z.Ex.Mgr. Desmet, het stadsbestuur, de geestelijkheid en talrijke andere personaliteiten uit de wereld van kunst en cultuur. De talrijke muziekliefhebbers hadden de meeste moeite om nog een plaatsje te bemachtigen in een bomvolle collegefeestzaal! In de pers kon men achteraf lezen : "Het concert; speciaal opgevat in het teken van het Mariaal jaar werd met de grootste aandacht en de meest eerbiedige stilte aanhoord. Dirigent, koren en orkest waren allen om ter geestdriftigst, zelfs de solisten, gewoonlijk zich tot hun rol bepalend, zongen mee met de koren, meegesleept door die jeugdige liefhebbers, waarvan alleen liefde tot de kunst de stuwkracht is om zulke werken uit te voeren".

Het week-end van 4 juli bracht ons de publieke jubileumfeesten met optocht, academische zitting, koorkoncert, een orgelrecital met feestmis in de St.-Tillokerk, een reeks openluchtconcerten door de plaatselijke en vreemde muziekmaatschappijen. Op 8 juli kende Zijne Majesteit Koning Boudewijn de titel van Koninklijke maatschappij toe aan de Peter Benoitkring.

Op 6 december verzorgde de kring een geestelijk concert in de St.-Amandskerk te Roeselare met o.m. de Mariacantate van Daniel Clement.

Het slotconcert van het jubileumjaar werd terug een prestatie van formaat : benevens de Coriolan-ouverture en de 5e Symphonie van Beethoven werd met 165 koor- en orkestleden een schitterende uitvoering gegeven van een meesterwerk van onze Vlaamse komponist Peter Benoit : "De Leie". De pers was terug vol lof : "Het langdurig en geestdriftig applaus, het herhaald terugroepen van dirigent en solisten en het vruchtbaar afdwingen van een belangrijk fragment als bisnummer, zegt genoeg". Op 20 februari kregen wij het traditioneel geworden Casinoconcert met werken van Haydn, Weber en een programma a capella koorwerken.

Jaargang 1955-1956

Het koor verzorgde het eerste optreden van dit nieuwe concertjaar, te Roeselare, in het kader van het Rodenbachcongres, op uitnodiging van het Davidsfonds, concerteerde het met Vlaamse koorwerken van de XVIe eeuw tot op onze dagen. Het orkest gaf op zijn beurt een concert "buiten de muren" op 16 oktober te Harelbeke.

Zaterdag 29 oktober werd ter gelegenheid van het 25 jarig bestaan van de Izegemse Verrekenkas een feestconcert gegeven met op het programma : de kantate "O Jesu Splendor" van Carolus Hacquart, "A solis ortu" van Krafft, het eerste Pianoconcert van Mendelssohn, en de creatie van het romantisch evocatiespel "De Droom" van R. Depicker.

28 december bracht het orkest op uitnodiging van het Davidsfonds naar Lauwe : Schubert, Haendel en komposities van de dirigent werden er uitgevoerd.

Een maand later was het orkest terug op het podium van het St.-Jozefscollege met een symphonisch solistenconcert : De leden van de kring, laureaten van de Muziekakademie en het Konservatorium te Brussel, concerteerden er samen met het orkest. Deze avond vond een bijzondere plechtigheid plaats : Aan de Erevoorzitter Gustave Vanderschaeve en de Eresekretaris Marcel Deblauwe werd door de Heer Burgemeester in tegenwoordigheid van het magistratuur van Izegem en Emelgem de medaille van Ridder in de Kroonorde uitgereikt om 30 jaar bestuurslid van de vereniging.

Maandag 27 februari ging het tweede abonnementsconcert door : De herneming van "Het Magnificat" van Bach, samen met de Onvoltooide Symphonie van Schubert. Een maand later werd hetzelfde concert gegeven in het St.-Augustinuscollege te Edingen; zowel koor als orkest hebben hier een topprestatie geleverd zoals nooit voorheen.

Dit drukke werkjaar was nog niet geëindigd want einde mei restten ons nog twee concerten : Het Mendelssohn-Festival, ongetwijfeld het meest galante symphonisch programma sinds het ontstaan. Het orkest werd versterkt tot meer dan 50 instrumentisten en onder de leiding van Herman Roelstraete met als solist Raymond De Bosscher, werd een ouverture, het vioolconcert en de reformatiesymphonie gespeeld. Na afloop van het concert konden wij o.m. lezen in de dagbladen : "Voor de trouwe bezoekers van al die prachtige concerten van de kring, is het overbodig te wijzen op de meesterlijke en bezielende leiding van de heer Herman Roelstraete, tevens Directeur van de Akademie, waar deze leider zijn stempel op drukt, hetzij bij koor of orkest, blijft een geweldige en deugddoende indruk bewaard". Het casinoconcert besloot op 2 juni een welgevuld werkjaar.

Jaargang 1956-1957

Dit concertseizoen stond in het teken van het Mozartjaar :

op 29 oktober een symphonisch concert "van Bach tot Mozart" met werken van Bach, Vivaldi, Stamitz en Mozart.

Op 2 december te Izegem en op 4 december te Harelbeke, de meesterlijke uitvoering van Mozart's meesterwerk "REQUIEM". In de H.Hartkerk te Izegem waren ruim 600 aanwezigen om deze grootse Mozartherdenking bij te wonen. De nog bestaande opnamen van deze uitvoeringen zijn zeker een levende getuigenis van het hoogstaand peil en een sprekend bewijs van het prachtige resultaat dat H.Roelstraete met zijn orkest en koren bereikt heeft.

Op 2 februari gaf het koor een vokaal Mozartconcert te Harelbeke, en op 17 februari was het nogmaals de beurt aan het orkest om "buiten de muren" op te treden in de normaalschool te Torhout.

Jaargang 1957-1958-1959

Op 7 juli gaf de Peter Benoitkring in samenwerking met drie andere koren de creatie van de Missa Quinta van Herman Roelstraete te Oostende. Het werk maakte zulke goede indruk dat er op 8 september een tweede uitvoering kwam rechtstreeks uitgezonden door B.R.T.-Brussel, een derde uitvoering in de St.-Salvatorskerk te Harelbeke en een vierde uitvoering op 10 november in de St.-Tillokerk te Izegem.

23 maart 1958 bracht een buitengewoon symphonisch concert in de feestzaal van de Gilde te Izegem; als soliste kregen wij opnieuw Mevr. Vanloo met het derde pianoconcert van Beethoven.

Het laatste concert dat de Peter Benoitkring aanbood was een huldeconcert aan de Jubilerende Burgemeester Heer Jules Sintobin, op 29 december 1959, voor deze gelegenheid werd het orkest geleid door Raymond De Bosscher en de koren door Herman Bekært. Het programma vermeldde werken van Beethoven, Mendelssohn, Mozart en Haendel.

Nawoord

Gedurende de ganse duur van zijn bestaan en onder de leiding van zijn vier ijverige en uitstekende leiders, heeft het aan de leden en ook het kunstminnend publiek niet aan gelegenheid ontbroken om kunst te beoefenen en om kunst te smaken, gelegenheid die men in andere steden zoals Izegem niet kon gaan zoeken noch verwachten.

Dertig jaren zijn voorbijgegaan waarin een belezenheid zonder weerga werd geboden.

Met de eerste leider, heer Azer Moenaert, werd een sterk doorgedreven kennis-making met een voor velen ongekende wereld van schone klassieke muziek bewerkstelligd.

De tweede leider, heer Daniël Parret, heeft verder dit harde pionierswerk van zijn voorganger uitgediept, met koor en orkest triomfen beleefd en ons nader gebracht tot de romantiek en de lyrische kunst.

Met de derde leider, heer John Craeynest, werd een ongeëvenaarde verfijning bereikt bij het snarencomplex, wijl nu bij de jongste leider, heer Herman Roelstraete, in de vier jaar waarin hij is opgetreden, de vervolmaking van het orkest en de kristallisering van het koor zich sterk uitgetekend heeft.

Op alle gebied werd er dus nuttig werk verricht. De Kring mag neerzien op een goedgevulde en welvolbrachte taak die ongetwijfeld op het muziekleven in Izegem een blijvende en deugddoende indruk heeft nagelaten.

De Kring heeft een belezenheid en ondervinding geboden die men ongetwijfeld, zonder het bestaan van de Kring, niet of slechts heel moeizaam zou hebben opgedaan.

De Peter Benoit-Kring mag ook neerzien op de creaties van talrijke grote werken van hun stadsgenoot, de zo waardevolle toondichter heer Daniël Clement, van wiens werken de orkestratie in waarderende kameraadschap werd bezorgd door een lid van het orkest.

Zo zijn te vermelden :

1. De Inhuldigingskantate voor de Dankkapel van O.L.Vrouw van Banneux, in de Roeselarestraat.
2. De Kerstnachtmissie ("Kindje Jezus-Misse")
3. De Huldigingskantate, voor Monseigneur Buyse.
4. De Huldezang voor wijlen heer Daniël Saelen.
5. De Kerstfantasie voor koor en orkest.
6. De Jubelkantate voor het Kloosterjubileum van de EE.PP. Capucienen te Izegem.
7. Het grootse Mariaspel op tekst van E.P. Godfried, uitgevoerd vóór de Kapel van O.L.Vrouw van Banneux.

Volledigheidshalve weze vermeld dat Daniël Clement ook nog een Jubileum-Kantate schreef voor het Capucienenklooster van Herentals.

De werking van de Kring heeft wedijver uitgelokt en het was duidelijk merkbaar dat men op muzikaal gebied, in het gehalte van de programma's bij de kunstmaatschappijen in het algemeen ter stede, een stijgende lijn kon vaststellen.

Hiermede besluit ik dit kort overzicht van een dertig-jarige werking van de Peter Benoit-Kring.

Mocht al dit pogen en zwoegen niet verloren zijn geweest, maar een luisterrijke bladzijde betekenen in de - nog te schrijven - geschiedenis van het muziekleven te Izegem.

Geschreven voor de viering van het zesde lustrum ten jare 1954.

M. TIMPERMAN

HET EERSTE LUCHTBOMBARDEMENT

1. EXPERIMENTEEL

Izegem en dan vooral Emelgem hadden de droeve eer het slachtoffer te zijn van een der eerste luchtaanvallen van de eerste wereldoorlog.

De luchtmacht zelf stond nog in haar kinderschoenen en de luchtaanval verkeerde nog in zijn experimenteel stadium. Ten bewijze : de gebezigde materialen.

- a/ Enkele brisantbommen van kleine afmeting (20 cm lang op 10 cm diameter), ovaalvormig, onderaan een ontsteker en bovenaan vier aluminium vleugelachtige blaadjes welke de bom in verticale houding moesten houden. Deze bom spatte bij de ontploffing in tientallen stukken uiteen en maakte slechts een onooglijke put. Kwam de bom op een zachte grond terecht, dan bleef de ontploffing uit.
- b/ Enkele brandbommen van nagenoeg dezelfde afmetingen doch buisvormig gemaakt in een soort plaatijzer en gevuld gedeeltelijk met poeder maar in hoofdzaak met fosfor. Een enkele dezer brandbommen viel op en door het dak van een huis en veroorzaakte er een begin van brand op zolder, dewelke door de inwoners spoedig kon geblust worden.
- c/ Honderden stalen langwerpige staafjes, ongeveer 15 cm lang eindigend op een scherpe punt en bovenaan uitgewerkt in kleine vleugelachtige uitsteeksels. Deze staafjes werden later nooit meer gebruikt. Van de bommen werden er verschillende onbeschadigd terug gevonden in de weiden en het labeurland. De staafjes werden met tientallen opgeraapt door de burgers en ik vermoed dat er te Emelgem nog mensen moeten zijn die zulke staafjes in hun bezit hebben. (Worden met dank aanvaard. Red.)
De brisantbommen waren veruit de gevaarlijkste. Hun ontploffingskracht was zeer groot. De stukken werden tientallen meters ver geslingerd vaak door verschillende hindernissen heen. Het was duidelijk dat al deze materialen er op gericht waren paard en man te treffen en de legeruitrusting te beschadigen. Wij waren nog veraf van de vernielingstuigen waarmede wij later kennis zouden maken en toch ...

2. GESLAAGD MAAR ...

Zondag 20 juni 1915, 4 uur 's morgens.

Een zomerse dag zou het worden. De zon was reeds opgestaan en er was geen wolkje aan de lucht te bespeuren.

Enkele dagen voordien hadden enkele batterijen van het 243ste artillerieregiment hun tenten opgeslagen op de Emelgem dam en in de Vijfwegen en Reperstraten met

het oog op een rustperiode na aan de gevechten aan de IJzer te hebben deelgenomen.

Elk huis kreeg zijn deel van de manschappen ingekwartierd soms 10 à 15 in een huis. Het materiaal, kanonnen, munitiewagens en fouragewagens, paarden en veldkeukens namen bezit van de erven, boomgaarden en aanpalende weiden van Emiel Berlamont (thans garage Luc) Cyriel Berlamont (thans Ww Vandergunst) in de Vijfwegenstraat. Op de Dam was het de koer en magazijnen van François Decaigny en in de Reperstraat de boomgaard van Burgemeester Vandemoortele.

's Zaterdags liep het gerucht, vermoedelijk door de soldaten verspreid, dat de troepen 's zondags morgens vroeg zouden vertrekken. Als om die geruchten te bevestigen kwamen in de namiddag op de loskaai van het station twee stellen goederenwagens aan.

Hadden de Duitsers wellicht vermoedens of werden de verkenningsdiensten misleid, in elk geval werden de soldaten 's zaterdagsavond rond 8 uur in alarmtoestand gebracht, naar het station geleid en met materiaal en al opgeladen in de gereedstaande wagens zodat reeds rond 10 uur 's avonds geen enkel soldaat nog te bespeuren viel en de mensen opnieuw herademden verlost van het soldaten-gedoe. Later vernamen wij dat deze troepen werden ingezet bij de slag aan de Somme.

De rust en kalmte waren terug gekeerd. Voor niet lang echter. Sommigen waren reeds op de been om naar de vroegmis te gaan wanneer hun aandacht gewekt werd door het geronk van tamelijk laag vliegende vliegtuigen. Wie op was ging op straat kijken en zag een drietal vliegtuigen (tweedekkers zoals de Engelse vliegtuigen genoemd werden) cirkelen boven de straat en weiden ... en toen maakten wij voor het eerst kennis met het gegier van vallende bommen.

Sommigen konden nog in huis springen, voor enkelen was het te laat.

De ontploffingen en het gehuil van de gekwetsten had meteen de nog slapenden uit hun bed gehaald en reeds waren er enkelen opnieuw buiten gelopen om te zien wat er gebeurd was en daar verschenen opnieuw de vliegtuigen en ontlastten zich andermaal van enkele bommen en pijltjes. En wederom vielen een paar slachtoffers. Enkele minuten later verschenen zij voor de derde maal ontlastten zich van de rest van hun tuigen zonder echter nog schade te veroorzaken en verdwenen in de richting van het front.

Ware het bombardement enkele uren vroeger gebeurd, dan zou het zeker zijn doel hebben bereikt.

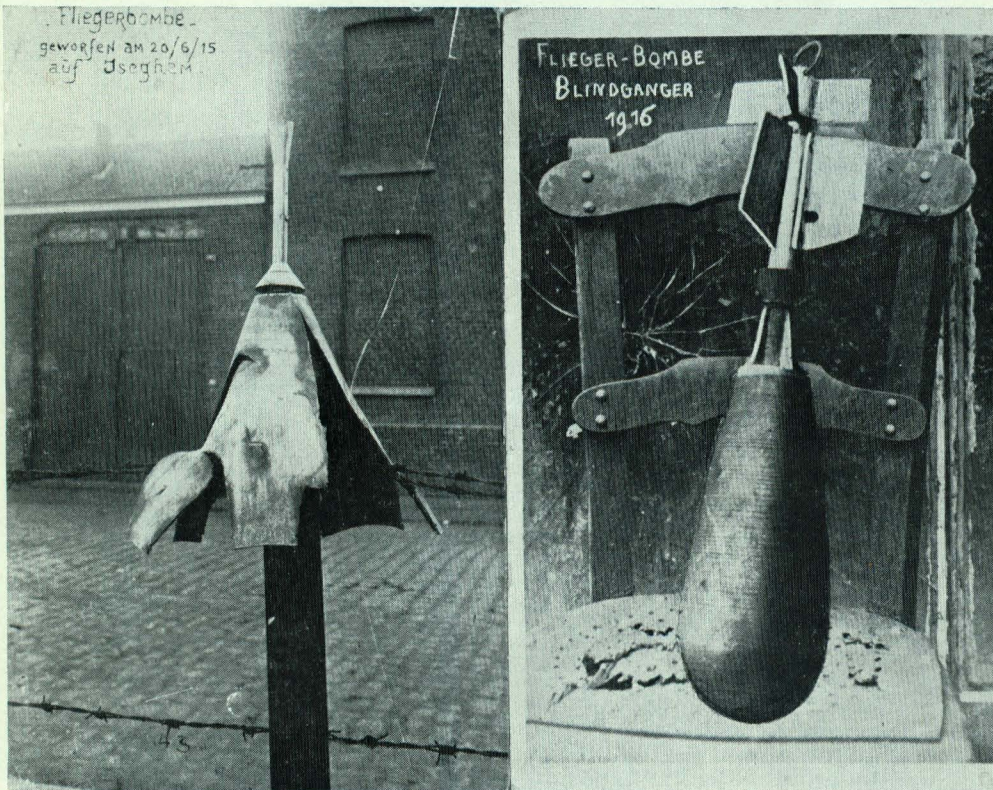
Het grootste aantal bommen kwam terecht in de Vijfwegenstraat en op de erven waar 's avonds voordien een grote drukte was geweest van vertrekkende troepen. Ook op de loskaai en in de Brugstraat waren enkele bommen terecht gekomen maar alles lag er eenzaam en verlaten.

Wij hebben ons naderhand dikwijls afgevraagd hoe deze vliegers die zo goed de gestelde doelen troffen, slechts op geringe hoogte vlogen bij helderlichte dag, niet gezien hebben dat de vijand gaan vliegen was.

In oorlogstijd is het echter best zichzelf geen vragen te stellen en zeker niet er een antwoord op te verwachten.

EERSTE LUCHTAANVAL (1914-1918)

Clichés «TEN MANDERE»

VOORBEEDEN VAN DE GEBRUIKTE BOMMEN
DIE IN W. O. 1 VOOR LUCHTBOMBARDEMENTEN DIENDEN
EN DIE DOOR DE PILOOT VEELAL MET DE HAND WERDEN UITGEWORPEN.

ACHTERAAN OP DE AFBEELDING LINKS
ZIEN WE EEN POORT VAN 'T ST.-JOZEFSCOLLEGE IN DE MENENSTRAAT
(VERDWENEN BIJ HET BOUWEN VAN DE GYMNASIEKZAAL).

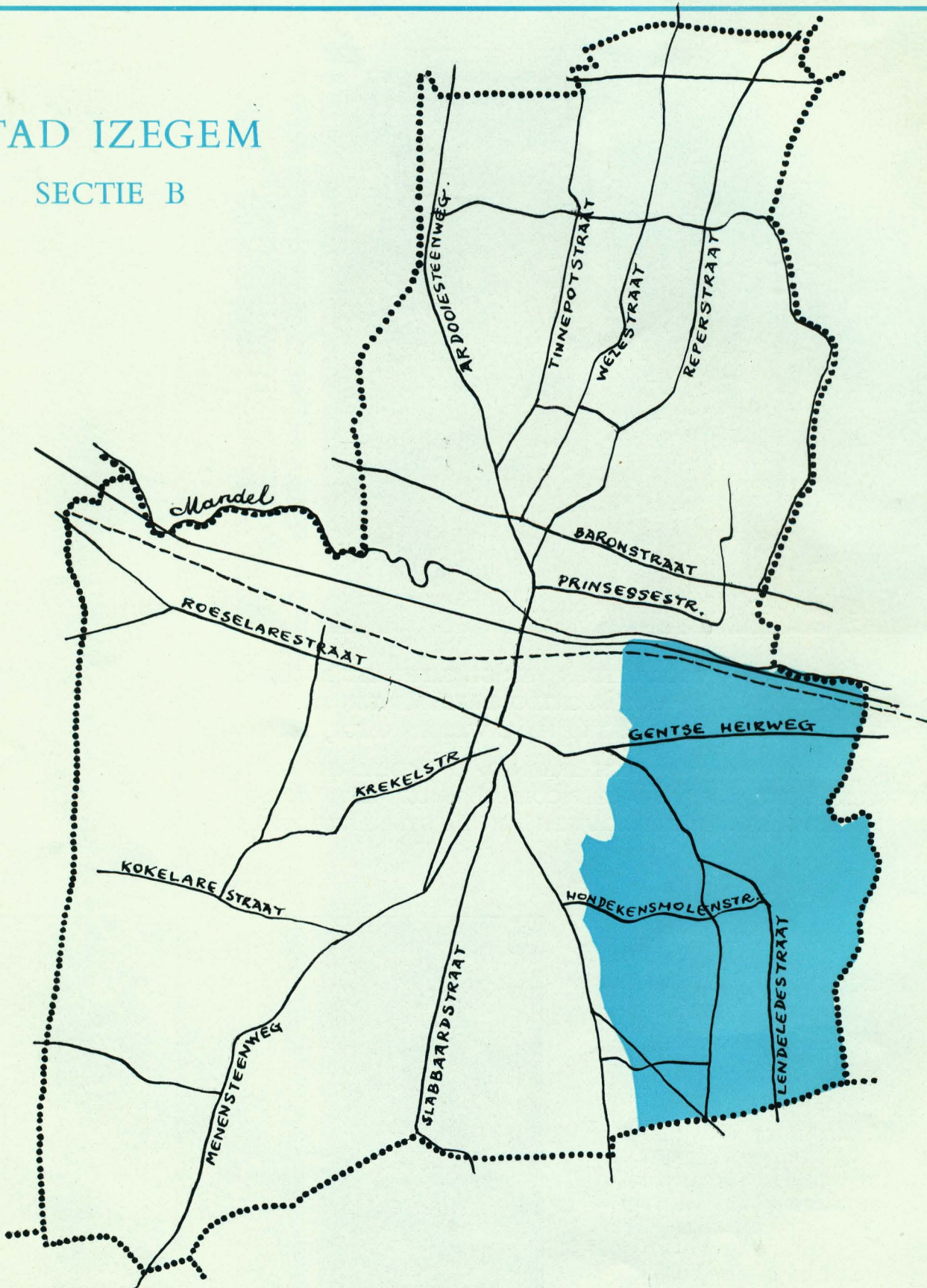
BEGRAFENIS VAN DE SLACHTOFFERS
VAN HET
EERSTE LUCHTBOMBARDEMENT
TE EMELGEM.

DE FOTO WERD GENOMEN AAN
DE INGANG VAN DE VIJFWEGENSTRAAT.
RECHTS DE HERBERG «ST. ANTONIUS»
OP SPLITSING VAN VIJFWEGEN-
EN REPERSTRAAT.
BEMERK OOK
DE TRAMLIJN KORTRIJK-ARDOOIE.

STAD IZEGEM

SECTIE B

3. NOODLOTTIGE GEVOLGEN ...

Had de luchtaanval zijn militair doel gemist, voor de burgerbevolking had hij rampspoedige gevolgen.

DODEN TER PLAATSE in de Vijfwegenstraat :

DEFRANCQ Eugenie Sylvie	Vijfwegenstraat Emelgem	18 jaar
GRYMONPREZ Floribert Henri	Vijfwegenstraat Emelgem	19 jaar
LEFEVERE Josef Maurice	Vijfwegenstraat Emelgem	23 jaar.
Echtgenoot Hoorebeke Estella		

BEZWEKEN AAN HUN VERWONDINGEN :

VERHULST Petrus, maalter, weduwnaar, overleden in zijn woning
Ardooiestraat - 79 jaar - op 24 juni 1915.

DUTILLIEUX Florent Jozef, overleden in zijn woning Kachtemstraat
Emelgem op 25 december 1916 na een schijnbaar
volledig herstel - 23 jaar.

"GESTORVEN VOOR BELGIE"

(Schrijven van de Prokureur des Konings Nr 835/P/1919)

Zo meldt het overlijdensregister van de burgerstand te Emelgem :

Volgende personen werden min of meer erg gekwetst doch overleefden
hunne verwondingen :

DEFRANCQ Cyriel
DEFRANCQ Julienne
VERSCHEURE Clara

(broeder, zuster, en halfzuster van de overledene DEFRANCQ Eugenie)

DELAEY François.

De oorlog ging verder en zou nog menig leed teweeg brengen.

ZANTEND IN 'N OUD REGISTER

Na de inlijving van onze gewesten bij Frankrijk in 1796 werden ook de Franse wetten alhier van toepassing; onder meer de wet van 10 Vendemiaire van het jaar 4. (2 oktober 1795).

De godsdienst afgeschaft zijnde en de kerken gesloten schreef deze wet voor dat de burgerlijke stand tot nog toe door de pastoors gehouden, voortaan door de burgerlijke overheid diende bijgehouden.

Het burgerlijk huwelijk deed zijne intrede wijl ook geboorten en sterfgevallen bij de gemeenteoverheid moesten worden aangegeven. Daarbij werd meteen voorgeschreven om de tien jaar tot een volkstelling over te gaan. (Deze wet is nu in ons land in zijne grote trekken nog van kracht.)

Deze volkstelling gebeurde voor de eerste maal in 1805 (stand der bevolking einde 1804).

In het stadsarchief bevindt zich een der registers betreffende deze telling.

Het gaat er echter slechts om een gedeelte van de bevolking nl. de toenmalige sectie B.

Deze sectie B was als volgt begrensd :

Noord : de Mandel (gemeente Emelgem)

Oost : de gemeente Ingelmunster

Zuid : de gemeente Lendeledede

West : de Kasteelbeke (Kestelootbeke) tot aan de Kortrijkstraat (ter hoogte van de huidige houtzagerij Callens, en verder de oude Kortrijkstraat t.t.z. tot aan de Ast en verder naar Ste Katherine tot de grens met Lendeledede.

Wij hebben dus te doen met een uitgesproken landelijk deel van de stad en over slechts 1.334 inwoners. (Izegem telde in 1786 6.525 inwoners) in 244 woningen. Alhoewel dus zeer onvolledig om algemeen geldende gegevens te kunnen verzamelen omtrent de toenmalige bevolking van de stad, heb ik het toch de moeite waard geacht eens te gaan zanten in dit oud register en dit is dan het resultaat van deze zanting.

DE BEVOLKINGSOUDERDOM

<u>Tot 1 jaar</u> 73	<u>1 tot 5 j.</u> 178	<u>5 tot 10j.</u> 173	<u>10 tot 15j.</u> 132	<u>15 tot 20j.</u> 127	<u>20 tot 30j.</u> 176
<u>30 tot 40j.</u> 165	<u>40 tot 50j.</u> 145	<u>50 tot 60j.</u> 92	<u>60 tot 70j.</u> 44	<u>70 tot 80j.</u> 25	<u>80 tot 90j.</u> 4

De gemiddelde ouderdom is nauwelijks 29 jaar. - 64 % is niet ouder dan 30 jaar
- 36 % is meer dan 30 jaar.

De oudste inwoner is 86 jaar - Desmet August, weduwnaar, Rentenier.

DE GESLACHTEN

- MANNELIJK	tot en met 20 jaar	337
	meer dan 20 jaar	<u>354</u>
	Samen :	691
- VROUWELIJK	tot en met 20 jaar	304
	ouder dan 20 jaar	<u>339</u>
	Samen :	643

Dus een mannelijk overschot van 48 eenheden.

SAMENSTELLING VAN DE GEZINNEN

Gezinnen zonder kinderen 26 (13 ouder dan 50 jaar)

<u>Aantal gezinnen</u>	<u>Aantal kinderen in leven</u>
42	1
42	2
35	3
41	4
26	5
15	6
6	7
2	8
1	9
2	10
geen	meer dan 10

Het gemiddeld aantal kinderen per gezin is 4.

De gezinnen met elk 10 kinderen zijn de volgende :

- Dejonghe Jean-Baptist 61 jaar en Messiaen Marie-Anne 51 jaar
ouderdom van de kinderen van 3 tot 25 jaar.
- Rosseel Pierre 55 jaar en Vermeulen Monique 46 jaar
ouderdom van de kinderen van 1 tot 21 jaar.

Er zijn 207 echtparen - 21 weduwnaren en 28 weduwen.

Alleenstaanden 206, daarvan 70 dienstknachten en 23 meiden allen inwonende bij hun werkgever.

BEROEPEN

Zoals hoger reeds aangestipt betreft het een uitgesproken landelijk gedeelte van de stad. Wij treffen er dan ook 55 landbouwers aan. Het grootste gedeelte der bovenvermelde knechten en meiden zijn bij de landbouwers in dienst. Daarnaast treffen wij 52 dagloners aan, waarvan het grootste deel ook zijn kost verdient bij de boeren.

In die tijd was de linnen- en garennijverheid alhier zeer uitgebreid en het Izegems linnen genoot sedert lang een zeer goede faam. Het was een huisnijverheid. Vele huizen hadden een weefkamer, wyl het spinnewiel zelfs op de hoeven niet ontbrak.

Wij tellen dan ook 64 wevers, 82 spinners, 107 spinsters.
Van de 13 handelaars zijn op een uitzondering na (een leurder) allen vlas, garen
of linnen handelaars.

Met betrek op dezelfde nijverheid vinden wij verder :

1 verver, 2 blekers en 7 kammeslagers. Dit voor het Sint-Severinuskorps.

Er zijn vier molenaars :

- Mestdagh Hubert en Mestdagh August op de Kotjes molens;
- Verfaillè Jean op Joyesmolen (Hondekensmolen);
- Sabbe Gabriel op de Steendammolen (het molenhuis is thans bewoond door
Antoon Messiaen). Al deze molens zijn verdwenen.

Er waren slechts drie schoenmakers. Deze nijverheid stond nog in haar
kinderschoenen en zou eerst veel later onder impuls van Emiel Dieryckx tot volle
bloei komen.

Vier klompenmakers zorgden voor het toen algemeen gedragen voetsieraad.

Voor de inwendige mens zorgden : 2 bakkers, 2 slachters, 2 herbergiers en
3 brouwers (zoals ge ziet geen drank te kort).

Voor het uiterlijke zorgden : 4 naaisters, 3 kleermakers en een barbier.

Twee smeden, een hovenier, een strodekker, een timmerman, een houtdraaier,
een touwslager, en een voerman, vervolledigen de beroepen.

Aanvullend vermelden wij nog E.H. Decruênaere, Leon, onderpastoor en drie
renteniers.

FAMILIENAMEN

De meest voorkomende familienamen zijn de volgende :

MESTDAGH (31) DEVOS en NOPPE (23), DEJONGHE (22), WERBROUCK en
DEPLAE (20).

Zeldzame en dan ook weinig voorkomende namen :

BOLOGNE (2), CABYT (1), CALLU (1), CASEMIERE (3), DECOONE (4)
DESALMON (1), DUCUFROID (3), DUCK (1), LAMIET (1), MARECHAL (1),
MONCK (2), NOOTDICHT (3), REINGOUT (5), THOMAS (1), VANOCKERHOUT (3),

Vermelden wij nog de naam : BRACHAVA (ook wel eens BRACHEVA geschreven,
vermoedelijk volgens de uitspraak). Deze familie is ogenschijnlijk van
Oost-Europese oorsprong.

EIGENNAMEN

Bij de mannen nemen de PIETERS (151) de JANS (111) en de FRANCOIS (68)
het leeuwenaandeel in.

Dan volgen JOSEF (43), JAN-BAPTIST (37), en LOUIS (31).

Bij de vrouwen is het een dubbelnaam maar wijl hij regelmatig aaneen
geschreven wordt, waarschijnlijk ook zo uitgesproken, die de voorkeur heeft,
nl. BARBETERESE (64).

Dan hebben wij CATHERINE (33), TERESE (38), AMELIA (27) en ISABELLA (25).
Zeer gebruikelijk ook de namen MARIA (23), MARIE-ANNE (34) MARIE-JOZEF (21),
ANNA (17), ANNE-MARIE (14) MARIE-THERESE (29) en BARBARA (14).

ZELDZAME EIGENNAMEN

Jonge gezinnen die een naam zoeken voor hun verwachte spruit, kunnen wij volgende namen aanbevelen. Zij werden toen reeds zelden gegeven en vonden blijkbaar nooit populariteit :

Jongensnamen : ANGELIQUE (7), CIPRIEN (2), DIONIS (2), FULBERT (1)
NIKODEMUS (1).

Meisjesnamen : JUDEE (1), LONGINA (1), PERPETUA (1), PETRONELLA (3),
TECLA (1), REINE (8), XAVERIA (1).

Enkele namen weinig in gebruik in die tijd en welke later toch hun weg maakten :

Jongensnamen : ANTOON (1), BRUNO (1), CHARLES (8), EDWARD (1),
EUGENE (3), GEORGES (1), HENRI (1), MAURICE (2),
NORBERT (1), WILLEM (2).

Meisjesnamen : AGNES (3), BRIGITTE (8), CECILE (2), CLARA (2), ELISA
BETH (1), GODELIEVE (5), MONIQUE (2), MARTHA (3),
RIKA (1).

INWIJKING

Het aantal ingewekenen komt mij nog al talrijk voor, vooral dan uit de omliggende gemeenten.

Uit ARDOOIE	9	Uit St.-Eloois-Winkel	23
KACHTEM	5	RUMBEKE	16
EMELGEM	17	MEULEBEKE	14
INGELMUNSTER	64	OEKENE	13
LENDELEDE	75	HEULE	18

Dit alles leren wij uit :

TABLEAU DE LA POPULATION DE LA COMMUNE D'ISEGHEM

Habitants de la Section B.

ARRONDISSEMENT DE COURTRAI - DEPARTEMENT DE LA LYS

REPUBLIQUE FRANCAISE

=====

Fait et arrêté et certifié par nous soussigné, Maire de la commune d'Iseghem,

Le 12 mars 1806

(signe)

VANDEWALLE.

ACTUEELTJES 10

- 138 Op 24/11/65 werd de heer ROBERT HOLVOET gehuldigd. Izegem bracht een treffende hulde aan deze sociale voorman die gedurende ruim 40 jaar voorzitter was van de K.O.O. Het werd een ware feestdag voor de stad en in 't bijzonder voor de gevierde zelf die op deze dag zien kon welk warm hart Izegem hem toedraagt.
- 139 Op 5/12/65 vierden de Bosseniers van de H.-Barbara met de passende stemming hun St.-Barbarafeest. Het was de slotfase van hun groots jubelfeest om hun 350-jarig herinrichten van de gilde. De laatste maal kwam de ere-voorzitter Georges ROSSEEL voor de fotograaf. Op 26/12/65 stierf hij en op 30/12 werd hij ten grave gedragen. Van 1922 tot 1952 was hij tevens president geweest van de stedelijke Bosseniersgilde.
- 140 8 december 1965 was de laatste dag van het 2de VATICANAANS CONSILIE. Op deze dag ging een protestantse uitvaart door in de kapel van de congregatie te Izegem. De dienst werd gehouden voor E. Meyer. De heer Dominee Ds Jac de Vries uit Roeselare leidde de dienst. Een stap nader naar de oecumeniteit?
- 141 Van 22 tot 31 januari '66 werd in de feestzaal van het stadhuis een provinciale fototentoonstelling geopend onder 't motto "KUNSTSCHATTEN IN WEST-VLAANDEREN". Deze tentoonstelling ging vroeger reeds door in Duitsland te Paderborn, Minden, Coesfeld, en in Nederland te Kampen. In eigen land vond ze reeds plaats te Brugge, te Tielt, te Nieuwpoort en te Torhout.
- 142 De prijs "PRO CIVITATE" 1965 voor geschiedenis, die reeds in een vroeger nummer werd aangekondigd, werd dit jaar toegekend aan :
- J. De Brouwer : Demografische evolutie in het land van Aalst (1570-1800)
- Eug. Nemery : Revogne et sa Prévôté.
Voor de prijsvraag 1966 kunnen alleen houders van een universitair diploma in aanmerking komen.
- 143 Begin december 1965 werd hier een missietentoonstelling gehouden in de stedelijke feestzaal. De missiecongregatie van SCHEUT stelde er prachtige voorwerpen ten toon van Chinese en Japanse kunst.
- 144 Midden november stelde Mia Deprez haar werk ten toon in 't stadhuis. Haar doeken vertoonden in strenge figuratieve lijn en in warme kleuren gevarieerde stilleven van divers formaat. Geboren Izegemnaarster woont ze thans als mevrouw De Samber te Oostrozebeke.

- 145 Het gemeentebestuur van onze BOZE STEDE voert reeds geruime tijd een zekere publiciteit om onze stad in de vreemde beter te doen kennen. Zo wordt ondermeer op hun briefomslagen een situatieplan van Izegem afgedrukt. Een folder over de bezienswaardigheden en over de nijverheden van Izegem is ook ter perse..
- 146 Op 11 februari werd in de feestzaal van 't stadhuis een voordracht gehouden met muzikale illustratie door de heer Herman Roelstraete, directeur van de stedelijke muziekacademie, die handelde over DE MUZIEK IN DE NEDERLANDEN. Deze voordracht ging door in medewerking van 't Davidsfonds, De Kerels, Die Boose, Scola Cantorum en Vollma.
- 147 Op 29 januari kregen we de gevierde RUDOLF SCHOCK in Izegem te gast. In Wenerdroom bij de heer Leon Vercruysse-Gits, in de Statiestraat, werd er hem een receptie aangeboden waar de burgemeester en het schepencollege tegenwoordig waren. Er werd in Izegem een kleine rondgang gemaakt. Op dinsdagavond 1 februari, trad de gevierde zanger op in de stadsschouwburg te Kortrijk.
- 148 Op 20 maart 66 werden de nieuwe gebouwen ingehuldigd van de St.-Jozefskliniek. Om 10.30 uur had een plechtige mis plaats, om 11.30 uur volgde de liturgische inzegening door Z.Ex Mgr A. Depoorter, om 12 uur receptie met daarna banket.
- 149 In de eerste maanden van 't jaar 66 werd het stedelijk toneeltornooi gehouden. De uitslag is als volgt :
1. De lustige vrienden	87 % met	In de schaduw van de twijfel.
2. 't Vlinderke van den Tonele	84.5% met	U spreekt met uw moordenaar.
3. Die Van Maerlant Ghesellen	80 % met	De vrucht van het huwelijk.
4. Mandelgalm	65 % met	Pension les crevettes.
- 150 Op 1 april 66 hield de Heemkundige Kring zijn eerste vergadering. Als spreker trad op de heer Ernest WARLOP, doktor in de geschiedenis en rijksarchivaris te Kortrijk. Het onderwerp luidde : De Vlaamse adel in de Middeleeuwen.

HEER ROBERT HOLVOET

Op 25 oktober 1965, werd de Heer Robert Holvoet gehuldigd om zijn meer dan een halve eeuw sociaal dienstbetoon in onze stad.

Geboren in 1882 werd hij al heel vroeg in het sociaal leven te Izegem betrokken. Reeds tijdens de oorlog 1914-1918 was hij een der actiefste bestuursleden en medewerkers van het Nationaal Hulp- en Voedingscomité.

In 1923 werd hij raadslid en in 1924 voorzitter van de Izegemse Bouwmaatschappij. Onder zijn leiding werden door deze instelling te Izegem meer dan 600 woningen gebouwd, waarvan 95 % van de bewoners eigenaar van hun huis zijn. Voor de Kasteelwijk, de Negenhoek en de thans bijna voltooide Lindewijk mogen op dit gebied als prachtige realisaties beschouwd worden. Eerstdaags wordt aangevangen met de aanleg van de wijk Klein Harelbeke, die een oppervlakte van meer dan 10 ha zal hebben en waar 250 huizen van zeer diverse types zullen opgetrokken worden.

Inmiddels was hij in 1925 ook voorzitter geworden van de Commissie voor Openbare Onderstand. Aan dit ambt wijdde hij eveneens zijn beste krachten en aan de bouw van het nieuwe rustoord voor bejaarden langs de Menensteenweg, een modelinrichting, zal voor immer zijn naam verbonden zijn.

Einde 1965 trad hij af als voorzitter van de C.O.O. doch inmiddels blijft hij verder ijveren voor het oprichten van een instelling voor chronische zieken, die niet alleen ten dienste zou staan van de Izegemse bevolking, doch tevens toegankelijk zou zijn voor deze van de buurgemeenten.

De hulde, die hem bij zijn afscheid als voorzitter van de C.O.O. gebracht werd, was dan ook meer dan verdiend. "Ten Mandere" sluit zich bij deze hulde van ganser harte aan en wenst deze nog steeds kranige, echt sociale voorman een welgemeend "Ad multos annos"!

HULDIGING HEER ROBERT HOLVOET

Clichés «DE WEEKBODE»

BIJ DE HULDIGING VAN DE HEER
ROBERT HOLVOET
WAS DE STAD NIET IN GEBREKE.
HIER 'N FOTO VAN DE GEVIERDE
MET BURGEMEESTER, SCHEPENEN
EN DE GANSE GEMEENTERAAD.

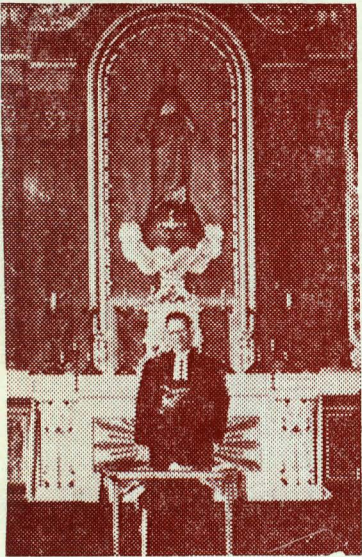
GROEPSFOTO VAN DE GEVIERDE
MET DE LEDEN
VAN ZIJN ZO BELEEFDE C. O. O.
VOOR «ZIJN» RUSTOORD.

IN HET NIEUW RUSTOORD
WORDEN
AAN DE HEER ROBERT HOLVOET
BLOEMEN AANGEBODEN
DOOR Z. E. MOEDER ANTOINETTE
EN DOOR
MEVROUW DUPONT-BOURGEOIS.

ACTUEELTJES

Clichés «DE WEEKBODE»

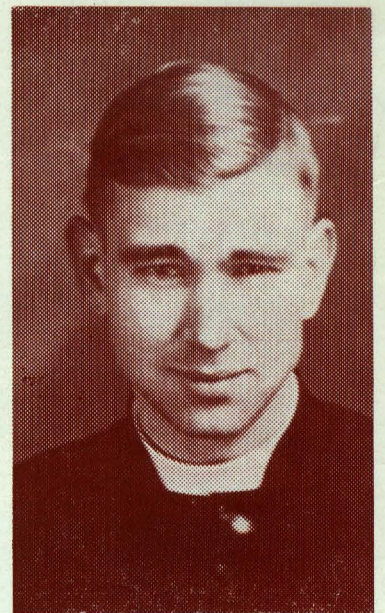
OP 8 DECEMBER 1965 HAD EEN
PROTESTANTSE UITVAARTDIENST
PLAATS IN DE
KAPEL VAN DE CONGREGATIE.

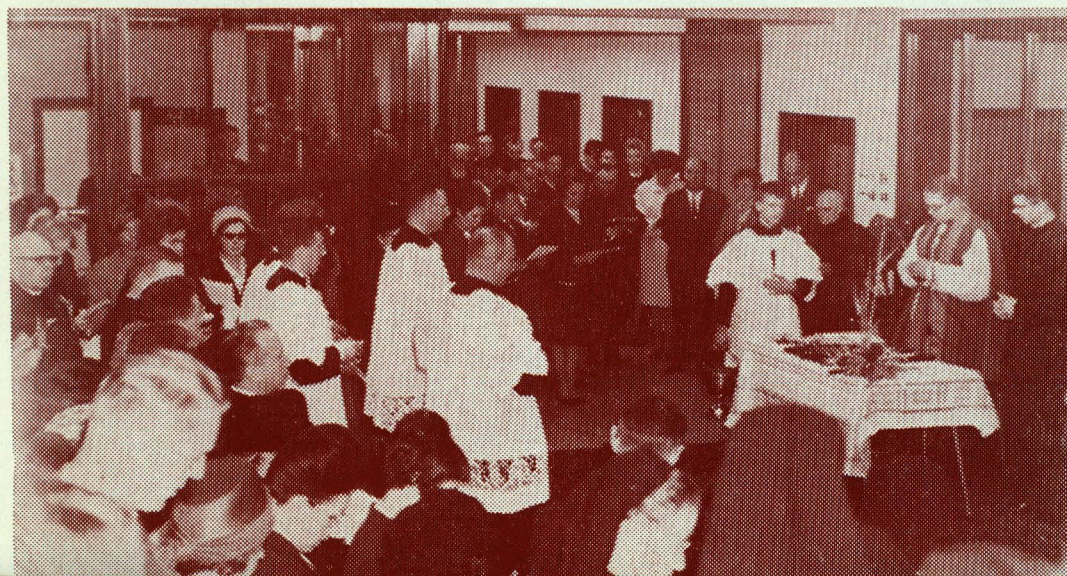
OP 5 DECEMBER 1965 VIERDEN DE BOSSENIERS HET SLOT VAN
HUN 350-VERJAREN VAN DE HERINRICHTING VAN DE GILDE.
IN HUN MIDDEN DE HEER GEORGES ROSSEEL († 26-12-1965)

OPENING VAN DE PROVINCIALE FOTOTENTOONSTELLING :
DE HEER LUC DEVLIEGHER LEIDT DE EERSTE RONDGANG.

E. H. A. VAN HULLEBUSCH
DE NIEUW BENOEMDE
EN EERSTE ONDERPASTOOR
OP DE ST.-RAFAELSPAROCHE.
ALLE HEIL!

INWIJDING
VAN DE NIEUWE GEBOUWEN
VAN DE ST.-JOZEFKLINIEK
DOOR MGR. DE POORTER
OP LAETARE-ZONDAG (20-3-66)

KRINGLEVEN

"Leven" betekent veelal : ontwikkelen, vooruitgaan, een hoger niveau bereiken. We menen dat dit ook wel het geval is met onze Kring en ons tijdschrift. Iedereen zal het frisse verschijnen van n° 1, VI jaargang zeker op prijs stellen : net, degelijk, meer volwassen! Beste leden, weest ervan overtuigd dat dit aan U te danken is : uw trouw stelde ons daartoe in staat! Moge de toekomst maken dat we nog meer en beter kunnen!

Dit voor wat de presentatie van ons, reeds alom geprezen, tijdschrift aangaat. Maar ook op ander gebied leefde onze Kring.

Op vrijdag 26/11/65 had onze eerste wintervoordracht plaats. Lic. Luc Gadeyne uit Kortrijk onderhield ons over : "De Bevolking van Izegem tijdens het Franse Tijdvak". Aan de hand van zijn zeer lijvige en degelijke thesis die hij daarover gemaakt had, hield spreker onze aandacht meer dan twee uur gaande. Overzichtelijk toonde hij ons de "ups and downs" van onze bevolking in die beroerde periode. Natuurlijk kwam de politiek van die tijd een hartig woordje meepraten, maar ook de economie en allerlei lokale factoren uit dat tijdvak werden goed belicht. Een zeer grondige studie!

Donderdag 23/12/65, volgde een tweede voordracht, gegeven door de Lic. Vermandere uit Kachtem. Een streekgenoot die handelde over : "Het ontstaan en de inrichting van de veldwachters in de Franse Periode in het Leiedepartement". Deze oorspronkelijke studie werd door spreker op een sympathieke wijze voor gebracht. Doorspekt met locale anecdoten en bijwijlen humoristische feitjes, werd het een fel gesmaakte voordracht die door alle aanwezigen op prijs gesteld werd. Hoe een schijnbaar weinig-zeggende titel uitgroeide tot een zeer flinke voordracht!

En nog was dit niet alles! - "Ten Mandere" leeft!

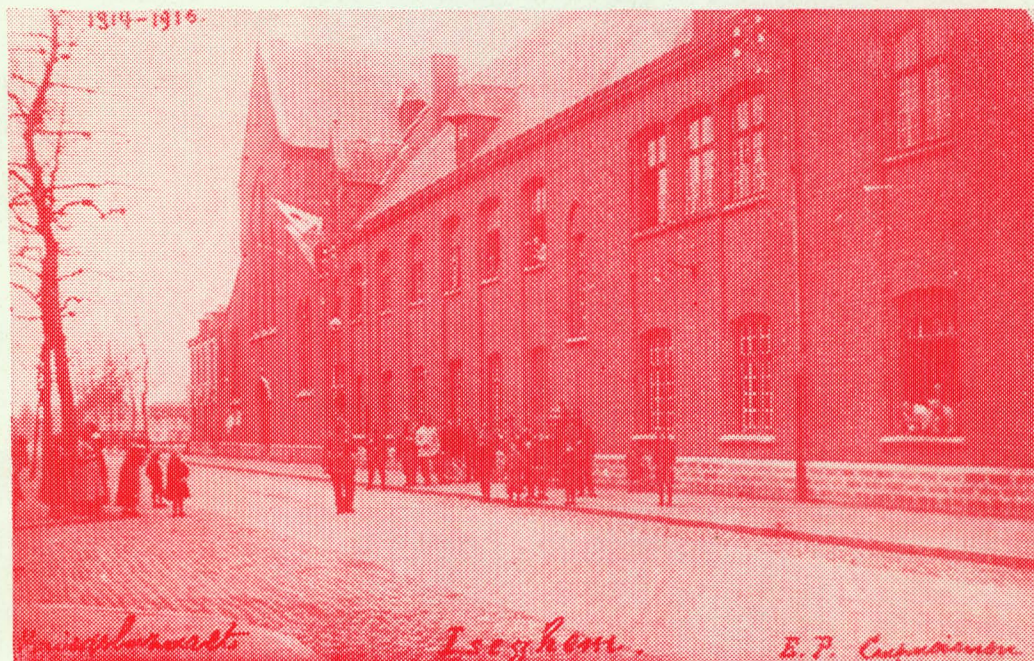
Op vrijdag 1 april 1966 - en dit was geen aprilvis! - kwam niemand minder dan de Heer E. Warlop, Rijksarchivaris te Kortrijk, ons spreken over : "De Vlaamse Adel in de Middeleeuwen". We zouden bijna durven zeggen : zijn stokpaardje. Met een onvermoede kennis van zaken toverde hij ons dat verre verleden weer voor ogen : de meer arme dan rijke adel uit onze XII-de, XIII-de eeuw en later. De evolutie en versmelting met het rijke poorterschap uit onze bloeiende gemeenten. Zonder verpozen, als het ware alle situaties uit die tijd nog belevend, schilderde hij voor de, wel wat karige, aanwezigen levende beelden uit ons verre verleden en bracht iedereen tot een dieper en rijper inzicht in onze zo rijke middeleeuwen. Deze voordracht was een meesterstuk van synthese en onderricht!

Buiten deze voorbije voordrachten groeide ook het bezit van "Ten Mandere" aan : in het vroegere Emelgemse stadhuis startte het heemkundig muzeum : dat belooft voor de toekomst! Onze boekerij groeide ook flink aan evenals onze fototheek. Ondertussen werkt "Ten Mandere" naarstig mee met Stadsbestuur en Kultuurraad aan de komende tentoonstelling : "Schoeisel en schoenbedrijf te Izegem". Maar daarover wellicht meer in een volgend Kringleven.

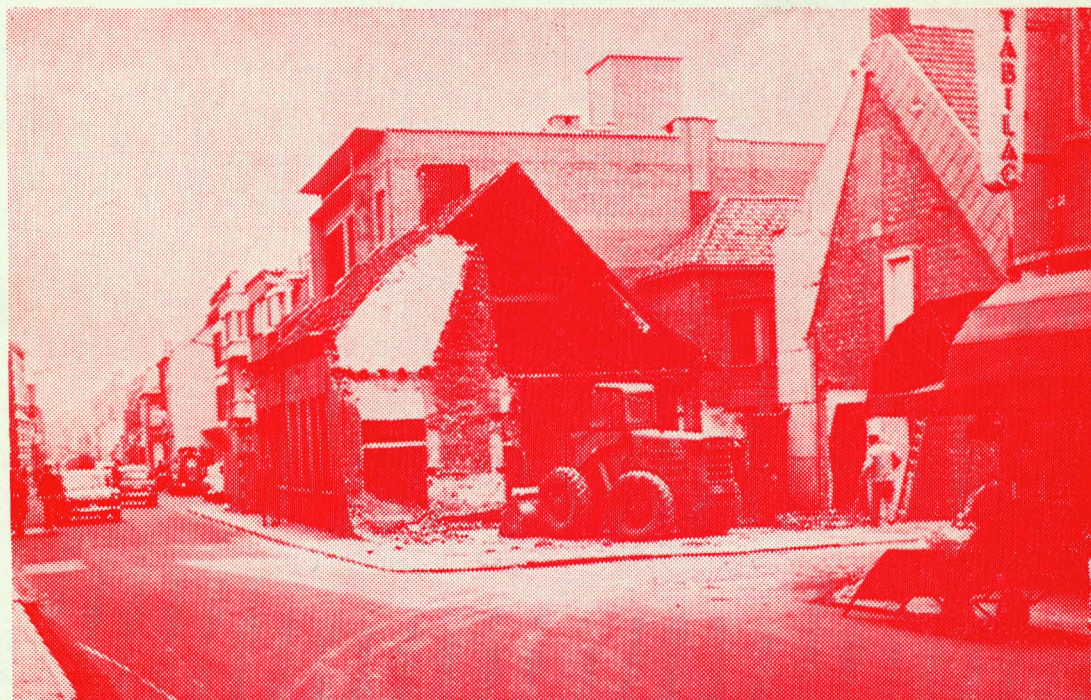
Om te eindigen doen we weerom een warme oproep tot alle trouwe leden : blijf gestand en vernieuw uw lidmaatschap voor 1966 zonder dralen!
Wij danken U hiervoor zeer hartelijk bij voorbaat en zijn overtuigd dat ook U niet zal willen ontbreken op de lijst met meer dan DRIEHONDERD leden van "Ten Mandere".

DE ROESELARESTRAAT, VROEGER EN NU

Clichés «DE WEEKBODE»

KLOOSTER VAN DE E.E. P.P. KAPUCIJNEN OMGEVORMD IN «KRIEGLAZARET»,
DE RODE-KRUISVLAG WAPPERT BOVEN DE INGANG EN... WE ZIEN NOG DE
HUIZEN IN DE KREKELMOTESTRAAT.

KRUISPUNT ROESELARESTRAAT - WIJNGAARDSTRAAT,
KNELPUNT DAT ONLANGS VERDWEEN.

DE ROESELARESTRAAT, VROEGER EN NU

Clichés „DE WEEKBODE”

DE ROESELARESTRAAT OP HET EINDE VAN DE VORIGE EEUW,
TER HOOGTE VAN HET KERKHOF, NAAR DE PATERS TOE.

IN HET BEGIN VAN ONZE EEUW - DE PATERSKERK EN HET KLOOSTER STAAN ER REEDS.
DE AANPALENDE GROND IS NOG ONBEOUWD.
BEMERK OOK DE BOMEN DIE IN DE KOUDE WINTER VAN 1942 VERDWENEN.